

Lovec

Glasiło Lovske zveze Slovenije

April 1
1970

MALI OGLASI

Odpeljana je bila, 28. dec. 1969 pod Brdom pri Lukovici, resasta lovska terierka, črna s pšeničnimi ožigi. Na vratu je imela krom verižico. Sliši na ime »Plavka«. Kdor od lovcev bi kaj zvedel o psici, naj za nagrado sporoči na naslov: Bronislav Oražem, Ljubljana, Prešernova 12.

Zgubil se je v novembru lani ali bil ukraden in prodan lovski terier resavec, zgoraj črno siv, spodaj svetlorjav z belo liso pod vratom, sliši na ime Miki. Nudim visoko nagrado. Peter Bje-govič, Kranj, Kidričeva 27.

Našel sem psa, balkanskega goniča. Pes je pri meni, za informacije se obrnite na: Jože Faganel, lovski čuvaj, Gradišče 56, p. Vipava.

Kupim živo uharico. Stane Šega, Gra-hovo pri Rakeku.

Kupim ruševčeve krivce »topljarje« (cel rep). Ponudbe na: Milan Jenko, Ljub-ljana, Vodnikova 54 a.

Prodam valilnik za 280 kokošjih ali 340 fazanjih jajc, znamke »Victoria«, velikosti 90 × 90 × 40 cm, s 4 montaž-nimi nožicami, višine 80 cm. Cena po dogovoru. Marijo Leban, Nova Gorica, Ul. 25. junij 8.

Prodam poceni psici, lovsko terierko, staro 6 mesecev in kratkodlako pti-čarko, staro 8 mesecev. Jože Jelovčan, Kranj, Cirilova ul. 17.

Prodam 4 kdl. istrske goniče, stare po 11 mesecev, potomce odlično ocenje-nih staršev v delu in telesni oceni. Franc Logonder, Strahinj 51, p. Naklo.

Prodam razantno polrisanico-brezpete-linko z montiranim daljnogledom Ajaxk 3 ×, kal. 16 × 5,6. Puška je primerna za vsa lovišča. Milan Babšek, Ljub-ljana, Gosposvetska cesta 4/III.

Prodam sedem mesecev staro kratko-dlako psičko-jazbečarko, črne barve, z rjavimi ožigi. Cena po dogovoru. Ivan Pintar, Grajska vas 49, p. Gomilsko.

Prodam brezpetelinko 12 × 12 in mav-zerico 7,9 mm, dobro ohranjeno. Avre-lij Bembič, Koper, Župančičeva 39.

Prodam flobert 6 mm, madžarski mo-del. Janez Lavrič, Veliki Jelnik, p. Bla-govica.

Prodam skoraj nov lovski karabin, kal. 7 × 64. Peter Zupan, Kranj, Reševa 8.

Pomladanska vzrejna in pomladanska tekma ptičarjev ZLD Ljubljana

p r e l o ž e n a

z 11. in 12. aprila na 25. in 26. april t. l. Zbor 25. IV. ob 14. uri in 26. IV. ob 8. uri na vrtu gostilne »Ruski car« na Ježici.

LOVSKE DRUŽINE, LOVCI, POZOR!

Zavoljo velikega zanimanja bo Lovska zveza Slovenije ponovno izdala prevoda nemških knjig:

Das Ansprechen des Hirsches (ocenjevanje jelenjadi)

Das Ansprechen des Rehwildes (ocenjevanje srnjadi)

avtorjev Bruns, Sartoriusa in Lotzeja. Knjigi sta v Zah. Nemčiji doži-veli več kakor deset izdaj. Posebnost knjig so številne, zelo nazorne risbe in skice o ocenjevanju in kategorizaciji jelenjadi oz. srnjadi ter lahko razumljivo, nazorno in strokovno neoporečno spremno besedilo, prevedeno v slovenščino in vezano poleg originalnega besedila po ustreznih straneh. Pod pojmom ocenjevanja je v knjigah zajeto pred-vsem ocenjevanje v naravi po starosti in kvaliteti.

Namen izdaje teh knjig je predvsem strokovna pomoč za uspešnejšo gojitev divjadi, saj domače literature te vrste nimamo.

Lovske družine naj zbrana naročila pošljejo področnim lovskim zvezam najkasneje do konca aprila letos. Cena za knjigo bo okrog 45,00 din.

Sekretariat LZS

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO

ŠOŠTANJ

oddelek KRZNO, Ljubljana, Komenskega 24

Obveščamo vse lovce, da odkupujemo

LISIČJE KOŽE

po najvišjih dnevnih cenah

Odkup in prevzem v Ljubljani,
Komenskega 24

LOVCA

glasilo Lovske zveze Slovenije

št. 1.

LIII. letnik

april-mali traven 1970

Vsebina

Rado Pehaček	V novem lovskem letu — za boljše uspehe!	2
Robert Lamprecht	Razmišljanje o tem in onem	4
Ing. agr. Alojz Černe	Protivetrni nasadi (vetrobrani) v nižjih predelih Slovenije	5
Miloš Kelih	Divji petelin in gojitev	6
Ing. agr. Alojz Černe	Njive in pašniki za divjad	9
Ivan Rezec	V »kurniku«	11
Ivan Mercina	Nenavadni doživljaj z jelenom	13
Francè Cvenkel	»Ukana« slovenska najbolj brana knjiga, »Oblak nad prepadom« naša nova povest	15
Tone Svetina	Oblak nad prepodom — I.	16
Po lovskem svetu:	IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi — Ing. Anton Simonič . . .	18
Lovski oprtnik:	Ravnanje pri polnjenju pušk brezpetelink —	21
Literatura:	Velikemu pevcu na Nanosu — Cveto Skapin	21
Fotoamater:	France Avčin: Človek proti naravi — Ing. Mirko Šušteršič	22
Mladi pišejo	S fotoaparatom na obisku pri muflonih — VI. Pleničar	23
Lovska organizacija:	Lovska družina Zagorje ob Savi — dom in prapor — Matko Šulin	23
Jubilanti	Zvišanje članskega prispevka Lovski zvezi Slovenije . .	25
Umrli		26
Lovska kinologija:	Evropski pokal — nemški kratkodlaki ptičar — Ivan Caf	28
	Plenum Društva ljubiteljev ptičarjev	29
	Pregled in preizkušnja jamarjev na Rinki — Franc Fri- škovec	30
Lovska kuhinja	Divjačina, prijetna sprememba v prehrani — Vladimir Pleničar	30

Jazbec. — Spomladi na splošno nastopi zanj lovopust, saj mu večina lovcev, ki love s psi jamarji, sedaj prizanaša, čeprav po lovskem zakonu ni zaščiten. Prav je, da mu prizanašajo, saj imajo aprila jazbice že kak mesec stare mladice. Če lahko sklepamo po odstrelu oziroma ulovu, stalež te divjadi pri nas upada. V Sloveniji je bilo uplenjenih leta 1966 — 1155, v letu 1967 — 1139 in v letu 1968 — 962 jazbecev.

V novem lovskem letu – za boljše uspehe!

Katerakoli organizacija pripravlja svoj letni obračun, si vsekakor zastavi dve vprašanji: kako smo delali v preteklem letu in kako bomo delali v prihodnjem. Tudi pri nas lovcih je tako, posebno še v organizaciji Lovske zveze Slovenije, katere organi so na polovici svoje mandatne dobe, in ki je na zadnjem občnem zboru sprejela Smernice in stališča (Lovec, št. 6/1969), ki bi jih morala tudi čim bolje izvesti.

Pri pripravljanju gradiva in proučevanju problemov, ki smo jih reševali, je bilo med prvimi vprašanje zakona o lovstvu, ki se bistveno ni spremenilo. Z velikimi težavami smo uspeli, da je zvezni zakon o lovstvu prišel na seznam zakonov federacije za revizijo. To pomeni, da je treba še nadalje pripravljati teren in gradivo za republiški zakon o lovstvu, za ureditev vseh vprašanj odnosa med lovskimi organizacijami in republiko oziroma občini, odnosa med gozdarstvom, kmetijstvom oziroma gospodarskimi organizacijami in lovstvom, ki naj ima ustrezno mesto v naši družbi, razvijajoči se v samoupravnem socializmu.

Družbeni pomen in ugled lovske organizacije smo utrjevali v stikih z našimi odgovornimi družbenopolitičnimi činitelji zlasti z naslednjima osnovnima načeloma:

1. Dosledno smo tudi v praksi uveljavljali princip, da je divjad družbena lastnina in se članom lovske organizacije ne more več očitati, da si prisvajajo družbeno imovino. Naše poslovanje je javno, podvrženo družbeni kontroli in kritiki, sposobno polagati obračun o gospodarjenju z družbenim imetjem.
2. Ločimo dohodke za društveno dejavnost od dohodkov iz lovišča. Prvi so članarina, ki se razen za funkcioniranje organizacije (društva-družine) porablja tudi za strokovno usposabljanje članstva, medtem ko dohodke iz lovišča posredno ali neposredno vračamo v lovišče. Ta delitev nam omogoča, da vse naše delo pravilneje vrednotimo in ga dokumentiramo. Seveda bomo morali za vso to nujno dokumentacijo izboljšati našo statistiko, predvsem pa spremeniti naš odnos do nje. Po večini še danes gledamo na statistične obrazce kakor na nadležne zahtevke birokracije, ne pa kot na nujnost, brez

katere si modernega gospodarstva ne moremo zamisljati. Vendar pa že z zbranimi podatki lahko dokažemo, da smo vrednost dohodkov iz lovišč – to je vrednost bonitiranega odstrela, računane po tržnih cenah – z dobrim gospodarjenjem in dodatkom našega neplačanega dela potrojili, saj znaša danes v loviščih LD Slovenije že preko milijarde in pol starih dinarjev. Stopnja porasta dohodkov iz lovišč znaša zadnja tri leta poprečno 30 % letno, kar je izredno visoko. Ta porast se bo moral vsekakor umiriti, da ne bo prišel do nesmisla, ker smo blizu vrha zmogljivosti lovišč, upoštevajoč, da je le bonitirani stalež divjadi ekonomsko upravičen. Če k temu dodamo še odpiranje naših lovskih družin novemu članstvu – skoraj 1000 novih članov poprečno letno v zadnjih treh letih – potem lahko smelo trdimo, da smo napravili precejšen korak naprej.

Menim, da so ti uspehi predvsem plod velikega porasta zavesti našega lovca kot upravljalca družbene imovine, člana kolektiva, ki mu je družba zaupala čuvanje in gojitev divjadi. Iz te zavesti izhaja občutek dolžnosti in odgovornosti naših lovskih kolektivov za gojitev in ohranitev vseh pri nas živečih živalskih vrst. Pa ne samo to, poraja se tudi želja za obogatitev narave z novimi vrstami divjadi, kar se odraža v velikem zanimanju naših kolektivov za naseljevanje muflonov, damjekov, svizev, novih vrst perjadi ipd.

Pravilno in dobro gospodarjenje ter izvrševanje nalog, ki jih je pred nas postavila družba, poraja samozavest lovskih kolektivov. Ti imajo, kakor vsi samoupravljalci naše socialistične družbe, pravico razpolagati z dohodkom, pridobljenim z njihovim trdom – in odločati o porabi teh sredstev, seveda skladno z zakonskim določilom, da se vsi dohodki iz lovišča morajo neposredno ali posredno vračati v lovišče. Pri takem odnosu do teh vprašanj se nam ni treba bati reči »ne« na katero koli zahtevo ali pritisk, češ da moramo prispevati sredstva za dejavnosti, ki ne ustrezajo omenjenemu zakonskemu določilu.

Če smo torej zadovoljni s stopnjo rasti bruto dohodka, torej s kvantitativnim porastom, menim, da je naša naloga v bodoče poudarek in borba za

kvaliteto. To pa lahko dosežemo samo z boljšo organizacijo dela in s povečanjem strokovne ravni vsega našega lovskega članstva.

V lovskih vrstah imamo dovolj sposobnih in delovljnih ljudi, vprašanje je le, če jih znamo pravilno vključiti v delo ustreznih komisij oziroma pri reševanju določenih problemov. Posebno pa je potrebno, da se vse višje organizacije, začenši z Lovsko zvezo Slovenije, čim bolj povežejo s terenom, z lovske družinami, saj je tam največ in najvažnejšega dela. Lovska zveza Slovenije je v ta namen izvršila reorganizacijo in sistemizacijo delovnih mest ter formirala strokovni sekretariat, ki naj bi se čimbolj približal terenu, prenašal navzdol rezultate znanstveno-raziskovalne dejavnosti in nudil pomoč lovske družinam v vseh vprašanjih. Tako bo odstranjena praznina, ki je nastajala med teore-

tičnim znanstveno-raziskovalnim delom in praktično uporabo rezultatov tega dela na terenu. Vse organizacije bodo dobile navodila, kako jim bo ta sekretariat lahko pomagal. Vsi lovske kolektivi bi lahko z analizo svojega dosedanjega dela ugotovili, kje bi z boljšim organiziranjem in s strokovno pomočjo višjih lovske organizacij dosegli boljše rezultate.

Le če bomo pošteno in samokritično pregledali vse naše delo v preteklem lovske letu, bomo sposobni v novem letu 1970-71 uresničevati geslo: — za boljšo kvaliteto! V tem smislu želim vsem lovske družinam, gojitvenim loviščem, področnim lovske zvezam in vsakemu lovcu posebej veliko uspeha in — dober pogled!

Rado Pehaček
predsednik Lovske zveze Slovenije

Foto P. Adamič: V novo lovske leto na Cerkniskem jezeru

Foto inž. I. Kalan: *Aprilsko sonce*

Razmišljanje o tem in onem

Robert Lampreht

Moje razmišljanje se je ustavilo na uvodnem članku januarske številke »Lovca« 1970 »Lovci in leto varstva narave«. Kljub temu, da je avtor članka France Cvenkel lepo in obširno opisal pomen tega leta, obenem pa tudi nakazal naloge vsem slovenskim lovcem v tem pomembnem letu, menim, da ne bo odveč, če še kdo kaj napiše

o varstvu narave. Jaz bi rad prispeval le nekaj napotkov, ki so se mi porodili ob večletnem članstvu v lovski družini in praktičnem izvajanju lova.

Ko sem se zamislil v sam naslov Cvenklovega članka, mi je že postalo malce tesno pri srcu. Zakaj? Ker se bojim, da apeli v tem članku ne bi — tako kakor mnogi —

zopet naleteli na gluha ušesa. Priporočam vsem slovenskim lovcem in lovskim družinam, da omenjeni članek ne samo preberejo, ampak da tudi ukrepajo. Varstvo narave ni naloga samo enega leta, ampak naša trajna, nenehna dolžnost. Vsaka lovška družina naj bi na letošnjem občnem zboru zagotovo sprejela kak sklep v zvezi z varstvom narave in ga vnesla v svoja pravila oz. poslovnik. Če pa je občni zbor že mimo, potem naj lovske družine varstvo narave obravnavajo na posebnem posvetu. Tak posvet si zamišljam z uvodnim predavanjem, v katerem naj bi razgledan član družine ali gost opozoril na najbolj pereče zadeve varstva narave na njihovem področju. Če lovski posvet ne bi bil samo informativnega, poučnega značaja, ampak želi lovška družina na njem sprejemati tudi kake sklepe kot sestavni del pravil ali poslovnika, potem naj (formalno) skliče izredni občni zbor, ker je pač pravica spreminjanja oziroma dopolnjevanja pravil in poslovnika poverjena občnemu zboru.

Veliko premalo se zavedamo pomena poslovnika, na podlagi katerega lahko umno gospodarimo, ali pa tudi grešimo. Grešimo pa največ zavoljo tega, ker dopuščamo, da so v poslovniku določbe, ki dišijo po osebnih koristih in opuščamo določbe ali sankcije proti tistim, ki protizakonito ubijajo zaščiteno divjad in druge divje živali, zlasti koristne drobne ptice. Lovske družine naj vnesejo v svoj poslovnik najstrožje sankcije proti tistim, ki na ta način skrunijo naravo in pravemu lovcu jemljejo ugled. Kaj žalostna slika se ti nudi po stenah lovskih koticov, posebno pri mlajših lovcih, ko gledaš zbirke najrazličnejših vrst trajno zaščitene ptic, ustvarjenih za okras naravi, ne pa lovskih sob.

Osebo me najbolj odbije pogled na nagačeno kukavico, znanilko pomladi. Ni lepšega doživetja, ko

ti ta ptica sede vrh drevesa in s svojim močnim glasom oznanja prihod težko pričakovane pomladi. Sprašujem se, kdo lahko dvigne puško in ugasne življenje bitju, ki se z nami vred veseli prebujanja narave?

V letu varstva narave bi se še posebej morali spomniti tudi naše lovne divjadi ter skrbno pretehtati odstrelni plan. Neoziraje se na občino, ki potrjuje odstrelne načrte, še med letom lahko samoiniciativno znižamo odstrel take divjadi, ki nikakor ni v škodo kmetijstvu in gozdarstvu. Npr. stalež divjih petelinov stalno upada. Nekaj za zaščito te skrivnostne ptice lahko store družine same. Sicer pa bi bilo nujno, da se lov na tega lepega ptiča naših gozdov prepove vsaj za dobo 2–3 let. Da naši generaciji ne bodo kdaj očitali bodoči rodovi, da nismo niti ničesar poskusili, kaj šele naredili za ohranitev tega okrasa narave.

V naših hribskih loviščih bi morali posvetiti tudi nekaj več pozornosti našemu dolgouhcu, zajcu. Krivdo za upadanje zajčjega staleža delno nosijo tudi lovci sami, če se npr. potegujejo za to, da pride v poslovnik določba, da so po končanih brakadah v istih predelih dovoljeni še lovi manjših skupin. Ker do tega časa zapade v naših krajih precej snega, bi naš ubogi zajček v zimskem času verjetno raje imel peruti kakor šape, saj bi tako ne pokazal, kam se je skrnil. Ker zajca v svežezapadlem snegu izdajajo šape, je lov tedaj nanj veliko uspešnejši. Nič dolgouhcu ne koristi, da je na brakadah odnesel zdravo kožo, kajti skupinica lovcev bo že poskrbela, da bo po njem. Nekateri so za tak način lova pravi specialisti.

Zastavljam si še neko drugo vprašanje in razmišljam o tem, ali je prav, da si lovski kandidat lahko že takoj ob vstopu v družino nabavi lovsko orožje. Po mojem je to

docela zgrešeno. Zagovarjam stališče, da si lovski kandidat lahko obesi puško na ramo šele potem, ko opravi lovski izpit* in tako vsaj na papirju postane lovec. Vse do opravljenega izpita pa je samo lovski učenec, ki naj se pred tem oboroži z lovsko literaturo, ne pa s puško, da bo vsaj teoretično dobro podkovan stopil pred

Protivetrni nasadi (vetrobrani) v nižinskih predelih Slovenije

Inž. agr. Alojz Černe

Pomanjkanje gozdov, gozdičev in poljskih živih meja v Pomurju, Srednjem Podravju in Spodnjem Posavju se kaže v škodljivem delovanju vetra na zmanjšanje plodnosti kmetijskih zemljišč. Na pobudo nekdanjega republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo SRS je lani (1969) odsek za gojenje gozdov pri Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije izdelal projekt za osnivanje protivetrnih pasov za zaščito kmetijskih zemljišč. Projekt so financirali: Sklad Borisa Kidriča, kmetijske, gozdarske in lovske organizacije.

Glavni namen protivetrnih pasov je zaščita kmetijskih zemljišč pred škodljivim delovanjem vetra. Sistematično urejeni protivetrni pasovi znatno izboljšujejo rastiščne pogoje posejanih kmetijskih rastlin. Razne meritve v že zaščitelih predelih so pokazale, da se dvignejo hektarski donosi kmetijskih rastlin; žitaric poprečno za 15 %, krmne pese pa celo do 50 %.

Poleg zaščite kmetijskih zemljišč bodo imeli vetrni pasovi zelo velik pomen kot remize za malo divjad, za zavetje pticam pevkam in za čebeljo pašo. Za malo divjad bodo protivetrni pasovi neprecen-

izpitno komisijo. Praktičnega lova naj se nauči samo v spremstvu izprašanega lovca, ki ni samo streljač. Streljanja pa naj se začetnik uči na strelišču, ne na divjadi! Teh nekaj stavkov sem napisal v iskreni želji, da bi vsaj nekaj doprinesel pri odpravljanju napak in izboljšanju prave lovske zavesti – zlasti v letu varstva narave.

ljive vrednosti, saj se bodo osnovali prav v predelih, kjer ni ustrezne kritja.

V Pomurju: Apaška ravan, Murško polje, severovzhodni del Slovenskih goric ter na levi strani Mure razprostirajoče se Ravenško in Dolinsko.

V Srednjem Podravju: Dravsko in Ptujsko polje,

V Spodnjem Posavju: Brežiška ravan z Bizeljskimi in Sevniskimi goricami, Krška ravan s Krškim poljem, Krakovljem in Zakrakovljem.

Vetrni pasovi v širini 3–7 m bodo potekali v glavnem ob naravnih mejah; ob kanalih, poljskih poteh, ob vodah in cestah. Povezovali bodo med seboj že obstoječe naravne gozdove, poljske žive meje in druga grmišča. Pasovi bodo med seboj oddaljeni po ca. 800 m. Potekali bodo navzkriž v obliki mreže. Po orientacijskih podatkih bo za zaščito 107 000 ha kmetijskih zemljišč urejenih ca. 3150 km

* Ko je prosilec sprejet v LD, postane njen enakopravni član, in ima vse članke pravice ter dolžnosti, razen one, ki mu jo jemlje 24. čl. zakona o lovstvu, tj. dokler nima lovskega izpita, sme loviti le v spremstvu izprašanega lovca. Puško pa si seveda lahko nabavi in jo v spremstvu izprašanega lovca tudi lahko uporablja. Ur.

protivetrnih pasov v navedenih območjih.

Sam vetrni pas je sestavljen v sredini iz visokega drevja, v glavnem listavcev, ob robovih pa iz grmovja in nižjih dreves. Pas je torej urejen stopnjasto enako iz obeh strani: grmovni sloj, srednje visoka drevesa in visoka drevesa. Grmovni sloj bo sestavljen v glavnem iz navadne leske, brogovite, dobrovite, navadnega gloga, navadnega nagnaja, šmarne hrušice, navadne krljike, rumenega in rdečega dreva, črnega bezga idr. Od visokega drevja bodo zastopani skoraj vsi naši poznani listavci.

Grmovni sloj bodo z leti prirezovali, nekatera drevesa pa sekali na panj. Protivetrni pas bo tako vedno deloval kot odlična remiza za malo divjad. Stalež male divjadi se bo z leti, ko bodo protivetrni nasadi dokončno urejeni, nedvomno zelo povečal. Pomen remiz — protivetrnih pasov — je za divjad vsestranski. Divjad bo dobila kritje, hrano, mir, kraj za gnezdenje ter zavetje pred mrazom, neurjem in roparicami. Kakšen naj bo odnos (angažira-

nost) lovskih družin pri zasajevanju protivetrnih pasov? Kakor so že področne lovske zveze uvidele velik pomen protivetrnih pasov za izboljšanje življenjskih pogojev male divjadi in so sofinancirale izdelavo projekta, tako naj tudi LD sodelujejo pri zasaditvi. Vprašanje je, ali bodo kmetijske in gozdarske organizacije začele izvajati projekt že v tem letu (1970), kakor projekt predvideva. Dobro bi bilo, če bi se LD same ali v okviru lovskih zvez pozanimale pri odgovornih organizacijah, kdaj zasaditev predvidevajo. Če to ne bo v najkrajšem času, potem bi bilo najbolje, da bi LD same začele z zasajanjem grmovnega sloja na začrtanih mejah. Meje vetrnih pasov so namreč že točno določene. Tudi je že vse dogovorjeno z lastniki zemljišč. Določeno je tudi za vsak predel, s čim naj se zasadi. Elaborate o protivetrnih pasovih so prejele LZ Maribor, LZ Prekmurje, LZ Krško, Zavod za gojitev divjadi »Fazan« Beltinci kakor tudi vse gozdarske in kmetijske organizacije na območjih, kjer bodo protivetrni pasovi.

žev. Vlaga v njih mu zadošča, za pomanjkanje vode ni občutljiv. Zelo mu godijo suha, izčrpana tla s kremenčevim peskom. Zanj najvažnejši pa je mir v lovišču, zlasti v času rasti. Svojega prostora se stalno drži in vzdrži najostrejše zime.

Ta skrivnostna ptica se redko pokaže. Zato je mnogo lovcev, ki jim je naskakanje pojočega petelina v prebujajoči se pomladi večji užitek kakor jesenski lov na drugo veliko divjad. Toda prav čudovita, strastna pesem gozdnega trubadurja je njegova zla usoda. Ves prevzet ob napevu pozabi na vse in je gluh za korake bližajočega se lovca.

Težavne vremenske razmere v hrifih, visok sneg, neprehodnost terena, dež in viharji ga često varujejo pred lovcem. Nepozaben je pogled na pojočega petelina z našopirjenim perjem, drgetajočim podbradkom, stegnjenim vratom in povešenimi peruti, ki se po vsaki kitici stresejo in drgetajo. Ni čudno, da lovca iz zamaknjeno-
sti v posebne, čudovite petelinove glasove predrami šele oster pok njegove lastne puške.

Divji petelin — za razlikovanje od ruševca mu lovci rečemo tudi veliki petelin — je pri nas stalna divjad, saj poznamo njegova mesta, kjer poje (rastišča), iz roda v rod. Svoje bivališče menja zaradi spremembe okolice, gozdnih kultur, nemira ipd.

Čez dan se zadržuje v glavnem na tleh v gostih kulturah ali pa tudi v odraslem gozdu s podrastjo borovničevja, ob deževnem vremenu pa navadno ždi v zaščiti gostega vejevja. V mraku zleti na drevo, na gred, kjer prenoči. Le za časa golitve, ki traja nekaj tednov, prenočuje na tleh. Izjemoma se drži tal tudi pozimi, ko se pusti celo zapasti, ter prebije po več dni v snežnem rovu. V redkejših primerih zanj, v pogostejših pa za ruševca je to tudi usodno. Sneg po vrhu namreč zmrzne, dobi

Divji petelin in gojitev

Miloš Kelih

Divji petelin (*Tetrao urogallus*), še kot zastopnik pradijadi, spada v rod gozdnih kur in živi v množčenstvu (poligamiji). Ugaja mu hribovje do zgornje gozdne meje. Ima kratek zakrivljen kljun, nad očmi podolgovato 4–5 cm dolgo svetlordečo rožo. Nosne votline so pokrite s kratkimi trdimi peresci, na grlu ima šop močnejših daljših peres, imenovan podbradek, kratke, zaokrožene rjavkaste peruti s belim okencem ob zgibu. Rep s 16–18 (redko 20) širokimi peresi

je na koncu zaokrožen. Noge so močne, s tremi, kratko povezanimi prsti, z enim malo višjim in manjšim zadnjim prstom, brez ostroge. Med prsti ima resice, in kremplje precej močne. Je pretežno temne barve, na prsih zeleno kovinskega sijaja. Dolžina petelina od kljuna do konca repa je 90–105 cm. Teža naših petelinov je od 3,5–5 kg.

Pogodu so mu stari mešani gozdovi z vmesnimi posekami, kjer raste dovolj raznih gozdnih sade-

skorjo in kurjad je ne more prebiti.

V petelinovem petju razlikujemo štiri faze: klepanje, drobljenje ali trljanje, glavni udarec in brušenje ali škripanje. Brušenje se sliši približno tako kakor brušenje kose, še bolj pa je podobno cvrčanju mladih lastovk v gnezdu. Ne oglašja pa se petelin samo za časa rasti, temveč tudi v drugih letnih časih, zlasti jeseni, ko se oglašajo zlasti tisto leto izvaljeni petelini. Petelin pa se oglašja tudi z drugačnimi glasovi, zlasti kadar se prestraši in ne ve, odkod nemir. Tedaj pravimo, da petelin kraka, oglašja se nekako »krêh-krêh«. To večkrat slišimo, če petelina presenetimo z nepredvidnim korakom. Sploh je med klepanjem petelin sila oprezen in občutljiv za vsak nemir. Pogosto se oglašja tudi zvečer, ko prileti na gređ, pravimo, da vpadde. Če pri večernem vpadu petelin zapoje kako kitico, bo naslednje jutro zagotovo pel. Pri tem je važno, da se od petelina neopaženo odmaknemo. Počakati moramo, dokler petelin ne zaspi, ali če je mogoče, da od njega odskakujemo med brušenjem.

To sem na kratko omenil, ker tudi poznavanje petelinjega petja spada h gojitvi. Kdor vsega tega podrobno ne pozna, naj ne zalezuje petelina, ker ga s tem samo vznemirja in s tem škoduje gojitvi.

Kakor vsa kurjad se tudi petelini zelo radi kopljejo v pesku ali suhi prsti (se prepele), pri tem se grejejo na soncu in otrsajo raznih zajedavcev.

Petelinja hrana so v glavnem vršički raznih listavcev, popje, zelišča, gozdni sadeži, semena raznih vrst, polži, hrošči in druge žuželke. Pobira tudi drobne kremenčeve kamenčke, ki so v želodcu mlin za trdo hrano. Petelin ima kot škarje prirejen močan kljun, s katerim striže in ščiplje iglice in popje. Ta hrana vsebuje eterična olja in je težko prebavljiva. V ta namen ima petelin žlezo

Foto I. Napotnik: *Utihnila je njegova pesem...*

(slepo črevo), ki odvaja neužitno snov (klorofil). Stari petelinarji so temu rekli, da se petelin griža in da se bliža rastitev. Drugače so iztrebki 5–6 cm dolgi, nekoliko ukrivljeni valčki, ki so rumeno zelene barve. V njih najdemo več-

krat izgajene kremenčeve kamenčke.

Bolezni črne kurjadi še niso dokončno raziskane. Ta lepa divjad ima žal mnogo bolezni, zlasti zajedavcev v prebavnih organih, ki neredko povzročajo smrt. O pete-

linu npr. tudi vemo, da »znori« in da v takem stanju prileti v naselje med ljudi in se pusti celo prijeti. Prav bi bilo, da bi lovci pošiljali čim več notranjih organov uplenjenih petelinov v preiskavo Inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih živali v Ljubljani.

Mladi petelini enega gnezda v prvem letu starosti žive do januarja družno v skupinah. Nato se razkrope in si iščejo rastišča, medtem ko stari petelini ta čas že zasedajo svoja stara mesta. Vsi pa ostanejo do glavnega petja brez kur. Znano je, da petelin že v februarja in začetku marca napravljata držo kakor v glavnem petju, toda nemo in le izjemoma kratko zakleplje.

Kaj vodi petelina pri izbiri prostora, od koder potem odleti h kuram na rasteenje (kopčanje), ni dognano. Lahko je ugotoviti stečine in stanišča druge divjadi, teže petelinovo bivališče. Znano je namreč, da leto za letom poje na enem in istem prostoru, tudi na istem drevesu. Vendar, če nastane sprememba v sestoji gozda, zlasti če ni več odraslega gozda, se petelin preseli.

Pravo petje traja poprečno pet do šest tednov. V nižinskih predelih se začne 14 din prej kakor v hribovju, ob gozdni meji še nekoliko kasneje. Navadno ima petelin na enem rastišču 3–6 kokoši, ki jih rasti kakor domači petelin. Vsako jajce mora biti sproti oplojeno. Rastitev traja vsako jutro eno do tri ure, zavleče pa se tudi v dopoldne. Napačno je mnenje, da petelin z enim kopčanjem oplodi več jajc.

Za časa rastiitve se med petelini bijejo srditi boji, ki zahtevajo večsah celo smrtne žrtve. So primeri, da posamezen silak ustrahuje peteline v okolici, da se ne upajo oglašati. So tudi primeri, da star ali nekoč ranjen petelin ne poje, a tudi drugim (mladim) ne pusti peti. V takem primeru se nam dozdeva, kakor da ni petelinov. Če

se nam posreči, da odstrelimo takega pretepača, se bodo petelini oglasili na vseh znanih rastiščih. Petelini tudi slabo pojo, če se v bližini pojavi velika uharica.

Kokoši divjega petelina gnezdiyo na tleh. Izbrskajo si plitvo jamičo ob kakem starem drevesu ali štoru. Gnezdo je zelo skromno in komaj zasluži to ime. Postlano je z nekaj suhimi bilkami ali travo, pomešano s kakim peresom, ki si ga kura izdere v ta namen. Mlada kura znese 6 do 8, starejša 8 do 12 jajc, izjemoma tudi več. Inž. Čeović piše, da jih znese celo 16, kar pa je malo verjetno. Jajca so velikosti jajc domačih kur, le da so bolj ilovično rumene barve z rjavimi pegami. Divja kura vali 28 dni in sicer 7 dni dlje kot ruševčeva kokoš, ki sicer živi v podobnih pogojih. Izvali se približno 66 %, v ugodnih pogojih pa 75 % jajc. Moramo pa računati z večjimi izgubami kečkovo zlasti ob velikih spomladanskih snežnih padavinah. Kečkji vse kurjadi slabo prenašajo sneg, mokroto, mráz in podobno, ki v aprilu in maju pogosto nastopajo posebno v višjih predelih. Poleg tega pa imajo kečkji mnogo zalezovalcev. Odrasla kurjad je proti vsemu temu mnogo odpornejša.

Stalež petelinov lahko ugotavljamo samo po obstoječih rastiščih oziroma številu pojočih petelinov. Na vsako rastišče lahko računamo po enega pojočega petelina in enega do dva nepojoča petelina. Na vsako rastišče računamo v poprečju po 4 kokoši in tako dobimo pomladanski stalež. Pri tem smemo računati, da vsaka kura znese poprečno 8 jajc, odbijemo odstotek izgube pri valitvi in poznejše izgube, pa dobimo prirastek. Od prirastka lahko odstrelimo le 8 do 10 %. Bolj zanesljivo kakor po prirastku pa za odstrel predvidevamo 40 do 50 % pojočih petelinov, če so rastišča dobro zasedena.

Z ozirom na okolnosti, ki sem jih opisal in petelinji stalež, ki iz leta

v leto upada, ter v zvezi s čedalje večjo zainteresiranostjo za lov na tega »trubadurja« menim, da bi bilo prav, če začnemo s pravilnejšo gojitvijo in posvečanjem skrbi za ohranitev te plemenite divjadi. Predlagam, da bi začeli z zbiranjem potrebnih kriterijev za bonitiranje petelinjih lovišč, kar bi omogočilo boljši pregled staleža, prirastka in odstrela. Poleg tega predstavljata oba petelina pomembno finančno in gopodarsko vrednost. Pomembno tembolj, ker je bil sprejet sklep, da se bodo prispevki v lovski sklad izračunavali po vrednosti (boniteti) posameznega lovišča.

Če danes en petelin predstavlja v lovskem turizmu vrednost 100 dolarjev in če iz istega vidika primerjamo vrednost enega zajca, kaže, da zadevo resno obravnavajmo. Pri planiranju odstrela petelinov je treba seveda upoštevati tudi rastišča v sosednjih loviščih. Menim, da je pravilneje, če to lovci sami uredimo, dokler nam je to poverjeno, kakor da bi uredil organ, ki daje lovišča v upravljanje.

Izdelal sem predlog o načinu in izdelavi bonitiranja lovišč za to divjad. S tem pa seveda ni nujno, da naj bi se tovrstno bonitiranje izvršilo po mojem načinu. Menim, pa, da bi bilo potrebno in koristno, če tudi drugi, ki se bavijo z bonitiranjem in poznajo življenje petelinov, stavijo predloge, kako naj bi se vrednotila lovišča za to divjad.

Opomba:

Vabimo vse zainteresirane lovce, da k problemu bonitiranja petelinjih lovišč podajo svoje mišljenje oziroma predloge.

Uredništvo

Njive in pašniki za divjad

Inž. agr. Alojz Černe

Hrana, ki jo daje narava sama, je osnovnega pomena za obstoj in razmnoževanje divjadi. Če je v lovišču dovolj hrane, je stalež divjadi visok, divjad zdrava, lepo razvita in dosega dobre trofeje. Največ hrane nudi narava rastlinojedi divjadi, zato je ta najštevilnejša. Divjad ima najboljše pogoje v okolju, v katerega človek še ni dosti posegel; takega okolja pa je pri nas zelo malo.

Z vedno večjim poseganjem človeka v naravo divjadi krčimo življenjski prostor, ji slabšamo pogoje in jemljemo naravno hrano. Divjad je prisiljena, da se hrani v vedno večji meri tudi z gospodarsko pomembnimi rastlinskimi vrstami, kot so gozdno drevje in kmetijske rastline. S tem pa divjad povzroča določeno škodo. Lovski zakon sicer določa, naj bo divjadi toliko, kolikor je prenese lovišče, ne da bi pri tem nastajale občutne gospodarske škode. Lovci so v ta namen izvršili bonitiranje lovišč, vendar pa škode kljub temu naraščajo iz leta v leto. Škode se večajo tudi pri divjadi, katerih stalež se ni dosti menjal. Ali je potem bonitiranje napačno izvedeno? Če bi hoteli imeti v lovišču samo toliko divjadi, da ne bi povzročala škode, potem bi morali nekatere vrste iz določenih področij skoraj povsem iztrebiti. To pa ni v skladu z lovskim gospodarjenjem, ki terja, da se z divjadjo kar najboljše gospodarimo. O gospodarjenju z divjadjo pa lahko govorimo le, če imamo v lovišču primeren stalež. Da pa divjad ne povzroča preobčutnih gospodarskih škod kljub večjemu staležu, kot ga prenese lovišče, mora skrbeti lovska organizacija s tem, da nudi divjadi dodatno krmo, da je divjad enakomerno razporejena po vsem lovišču in da je zastopana v pravilnem spolnem in starostnem razmerju. Najmanj hrane ima divjad pozimi, zato je tudi zimsko krmljenje najvažnejše. Brez zimskega krmljenja bi bil

stalež nekaterih vrst divjadi zelo skromen, škode pa preobčutne za gospodarstvo.

V novejšem času se vedno bolj čuti tudi pomanjkanje poletne hrane — dobre paše za divjad. To se odraža tako na slabši konstituciji divjadi kot na večjih škodah na kmetijskih rastlinah. Zato je potrebno, da oskrbimo hrano divjadi preko celega leta. Poletno hrano nudimo divjadi z osnovanjem lastnih krmnih njiv in pašnikov, ki so namenjeni samo za hranjenje divjadi.

Pomen njiv in pašnikov za divjad je vsestranski. Predvsem divjadi zboljšujemo prehrano, kakovostno kakor tudi količinsko, vplivamo na zmanjšanje škod, preprečujemo migracijo divjadi in pridelamo dovolj krme za zimsko krmljenje. Na krmnih njivah in pašnikih divjad tudi lažje ocenjujemo, štejeemo in odstreljujemo.

Predno osnujemo njive in pašnike za divjad, moramo upoštevati naslednje:

1. pravilna izbira mesta za osnovanje krmnih njiv in pašnikov,
2. velikost krmnih njiv in pašnikov,
3. pravilna izbira krmnih rastlin za posamezne vrste divjadi.

Mesto za osnovanje krmnih njiv in pašnikov mora biti skrbno izbrano. Najbolje je, če so polja za divjad razporejena po vsem lovišču. Kjer pa želimo s krmnimi njivami preprečiti škode v določenem delu lovišča, jih osnujemo zlasti tam. Njive in pašniki za divjad morajo ležati na izstopnih mestih in morajo biti dovolj oddaljene od drugih njiv; sicer z njimi ne preprečimo škode, ki jo povzroča divjad kmetijstvu. Dobra mesta so predvsem gozdne jase in opuščena kmetijska zemljišča blizu ali sredi gozda. Upoštevati moramo tudi možnost dostopa z vprego ali traktorjem in da je zemlja

Foto B. Stanič: Takšna mesta preuredimo v dober pašnik z močnim gnojenjem in košnjo

Foto F. Cvenkel: Priprava njive za divjad

primerna za obdelavo. Pri odločanju, ali osnujemo krmno njivo ali pašnik, je predvsem važna velikost razpoložljive površine. Majhne njive za divjad nimajo večjega pomena, ker jih divjad prehitro popase. S tem pa divjad samo navajamo, da si išče podobne hrane na kmečkih njivah. Zato je bolje, da osnujemo na majhnih površinah pašnike, ki nudijo hrano divjadi skozi vse leto. Krmne njive naj bodo tako velike, da jih divjad ne popase že v nekaj dneh. Velikost krmnih njiv je zato odvisna od vrste in staleža divjadi. Zlasti morajo biti njive večje za jelenjad in divjega prašiča. Za srnjad in fazane so njive lahko tudi manjše.

Za posamezne vrste divjadi moramo krmne rastline pravilno izbrati. Za jelenjad, srnjad in muflona pride v prvi vrsti v poštev ureditev pašnikov in setev oz. saditev: detelje, grašice, graha in njihovih mešanic z žiti, krmnega

ohrovta, topinamburja in krmne pese. Za divjega prašiča sadimo zlasti okopavine: topinambur, krmno peso in krompir. Od žit pride v poštev za prašiče predvsem oves. Divji prašič se pase tudi na dobrih pašnikih in njivah s krmnimi mešanicami. Njiv za medveda posebej ne pripravljamo, se pa rad zadržuje tam, kjer divji prašiči in jelenjad. Fazanu najbolj ugajajo krmne njive s koruzo, sončnicami, sirkom, prosom, ajdo in raznimi mešanicami žit. Poleg tega mu nudimo odlično jesensko in zimsko hrano na njivah, posajenih s krmnim ohrovtom. S krmnim ohrovtom najbolj ustrezemo tudi zajcu.

Pri izboru primernih rastlin moramo upoštevati, da so nekatere rastline zahtevnejše za obdelavo in oskrbo ter da jih je potrebno za določen čas zavarovati z ograjo. Storjenih je bilo že mnogo napak. Mnogo njiv za divjad so lovci opustili, ker so bile premajhne ali

niso bile dovolj oskrbovane oz. zavarovane z ograjo, dokler se posevki niso razrasli. Če za krmne njive ne skrbimo zadosti, je bolje, da se odločimo za pašnik ali za setev rastlin, ki jih ni treba okopavati in ograjevati. Pri nas smo npr. saditev topinamburja skoraj povsem opustili, čeprav se smatra topinambur za eno najboljših rastlin krmnih njiv. Divjad je namreč izkopala gomolje že takoj po saditvi, ali pa je vsega izkopala, ko je dozorel. Seveda ga je bilo zato treba ponovno saditi. V veliko primerih pa gomolje uničijo gozdne miši.

Priprava pašnikov za divjad: V lovišču, kjer ni primernih površin za obdelavo, ali so te težko dostopne, bomo uredili predvsem pašnike za divjad. Zanje izkoristimo gozdne jase, opuščene košenice, gozdne poseke in opuščene njive, ki so v težko dostopnih krajih, ali pa so premajhne za obdelavo. Prednost pašnikov pred njivami je vsestranska. Pašniki nudijo divjadi pašo od spomladi do pozne jeseni, poleg tega pa prideamo še seno za zimsko krmljenje. Pašniki pridejo najbolj v poštev za jelenjad, muflona in srnjad. Oskrbovanje pašnikov ni tako zahtevno kot obdelava njiv. Uredimo jih lahko v vsakem lovišču, tudi na slabih tleh.

Gozdne jase, košenice in druga opuščena zemljišča preuredimo v dober pašnik lahko samo z gnojenjem in košnjo. Manjšim gozdnim jasam moramo dati dovolj svetlobe s tem, da oklestimo ali posekamo drobna drevesca in grmovje. Zemljišče očistimo in ga po možnosti zravnamo toliko, da se da trava dobro pokositi. Najbolj izboljšamo travno rušo s hlevskim gnojem in kompostom. Ker hlevskega gnoja ni vedno na razpolago, je najbolje, da uredimo ob pašniku kompostni kup, na katerega odlagamo slabo seno, steljo in gozdna zelišča, ki jih nakosimo v okolici. Če kompostni kup par-

krat na leto premečemo, bomo prišli hitro do komposta. Kompost raztrosimo po pašniku spomladi. Vsako spomlad travnik močno pognojimo z umetnimi gnojili. Najprimernejši je nitrofoskal, od 600–800 kg na ha. Zakisana tla izboljšamo z apnom. Uporabljamo apno v prahu ali zmleti apnenec. Ker pa je za izboljšanje kislih tal potrebna velika količina apna, je bolje, da se preveč zakisanih tal izogibamo. Umetnih gnojil ne smemo trositi na sneg, kakor je to navada pri kmetih, ker divjad gnojila na snegu rada liže in se zastruplja. Pašnike gnojimo šele, ko trava že nekoliko odžene! Po možnosti trosimo gnojila pred dežjem. Pred spomladanskim gnojenjem pašnik dobro očistimo in listje pograbimo na kompostni kup. Poleti vsak pašnik 2–3-krat pokosimo. S tem izboljšujemo travno rušo, divjadi pa nudimo vedno mlado sočno pašo. Da ima divjad na istem pašniku vedno mlado travo, pokosimo najprej samo polovico ali tretjino travnika, čez približno 10 dni pa ostalo. Setev trav na pašnikih: Setev trav je potrebna na gozdnih krčevinah (golih mestih) in na njivah, ki jih spremenimo v pašnike. Slabe travnike, gozdne jase in košenice izboljšamo samo z gnojenjem in košnjo. Včasih se uredi pašnik tudi na mestih, ki ga predhodno požgo. Tudi tu je umestna setev trav. Setev trav najbolj uspe konec poletja oz. v začetku jeseni. Najboljši čas je september. Gozdne krčevine, požgana ali druga plešasta mesta zasejemo kar po površini, nato pa zemljo razgrabimo. Njive za setev trav pred setvijo preorjemo 12–16 cm globoko. Če je treba, jih zravnamo, pred brananjem pa pognojimo z nitrofoskalom. Po setvi njivo pobranamo, še bolje pa, da jo povajamo. Za setev pašnikov uporabimo sladke pašne trave in travniške detelje. Na 1 ha uporabimo 30 do 40 kg semena. Primerne trave in

detelje za setev so: travniška bilnica, rdeča bilnica, travniška latovka, zlati ovsenec, angleška ljulka, laška ljulka, medena trava, visoka pahovka; od detelj pa travniška črna detelja, bela detelja, rožičkasta nokota in hmeljska lucerna. Detelje tvorijo 10–20 % mešanice.

Da je setev enakomerna, sejemo lažje trave skupaj, posebej pa detelje in težje trave. Če sejemo trave spomladi, dosejemo še ca. 3 kg ovsa na ha, da varuje posevek pred sušo.

V »kurniku«

Ivan Rezec

Cvetoča češnja v dolini naznani čas, ki lovca nagonsko potegne v kraljestvo petelinov. Nekaterega z namenom, da upleni, nekaterega, da sliši čudovito pesem trubadurja gozdov. Tako sem tudi jaz v tem času leta 1961 sedel za krmilo in pohitel proti Bohinju — za petelinom. Med vožnjo mi je rojilo tisoče misli po glavi. Vse moje lovske doživljaje po vrsti sem tako živo obujal, ko da bi se bili pravkar dogajali. V duhu sem si predstavljal petelina v vsej veličastnosti nekje pri Vogar planini nad Bohinjskim jezerom. Doma sem že določil mesto, kje bom nametil trofejo, da bi jo vsakdo takoj videl, ko bi vstopil. Ko sem se predramil iz čudovitih sanj, sem bil že v Stari Fužini v Bohinju. Sprejel me je moj lovski spremljevalec, nadvse prijazen lovec gojitvenega lovišča »Triglav« Jožko Komac. Po izdatni malici, ki nama jo je pripravila gospodinja Minka, sva že stopala po kolovozu navkreber. Pot je bila razdrapana in strma, vendar zanimiva. Družba skromnega in pozornega sprem-

Primer izbora trav in detelj za posejanje pašnika (1 ha):

travniška bilnica	6 kg
travniška latovka	6 kg
zlati ovsenec	4 kg
laška ljulka	5 kg
rdeča bilnica	3 kg
travniška črna detelja	3 kg
bela detelja	1 kg
rožičkasta nokota	2 kg

Skupaj 30 kg

(Prihodnjič ureditev krmnih njiv.)

ljevalca mi je ugajala. Bogve, kolikokrat je tale Jožko premeril to pot ponoči in podnevi z gosti, še večkrat pa sam, sem si mislil, ko sem opazil, da ve za vsako korenino in večji kamen, ne da bi pri tem gledal pod noge. V pastirsko kočico na planini Vogar sva stopila okoli sedme ure zvečer. Odložila sva svoji bisagi, zanetila ogenj in si pripravila prigrizek, kateremu je sledil obvezen kozarček tokajca, da sva ob njem lažje obujala lovske spomine. Dolgo v noč sva kramljala, dokler ni beseda zamrla v trdnem spancu.

»Čas je, da greva,« se je potihlo oglasil Jožko ob eni uri. V polsnu sem skočil pokonci, se otresel sena in že sem bil svež in razgiban. Jožko pa je ves čas bedel, boječ se, da bi se jaz kot gost ne počutil najbolje, če bi me pričel lizati jelen. Vso noč je nakladal na ogenj. Topel čaj je pripravil, še preden me je zbudil. Še vsak požirek encijana, natančen pregled pribora in tiho sva stopila v noč.

Jelo je rahlo deževati. Kljub temu sva nadaljevala pot dve uri zmer-

ne hoje. Nemo sva stopala pod krošnjami večstoletnega drevja. Tu in tam je motilo turobno tišino odpadanje suhega vejevja in sovino skovikanje. Nekje v daljavi je pretrgal tihoto srnjakov mogočni »boov«...

Pazljivo sta stopala in tipala v temo, da ne bi zašla in tako zgubila na času. Na Planino pod Vodičnim vrhom sva prišla od dežja do kože premočena. Ker je bilo dovolj časa, sem pod košatim viharnikom oblekel suho perilo. Na vzhodu so se pokazali prvi obrisi zore. Dež, ki je ves čas motil spokojno tihoto, je — kakor naročeno — prenehal in naenkrat se je zvedrilo. Jožko me je opozoril, da morava naprej in mi dal nekaj napotkov. Korak za korakom sva otipavala kamnita tla, dokler nisva prišla do jase, pokrite s snegom. Tu sva v kritju smreke obstala in prisluhnila. Nič! Še nekaj dolgih korakov in prekoračila sva jaso. Ustaviva se in loviva na ušesa

vse, kar človeški sluh lahko zazna. In čuj! Nekje iz daljave je prihajal tisti tajinstveni te-lek... Kakor ukopana sva poslušala. Petelin je ponavljal kitico za kitico. Še trije so se oglasili v njegovi bližini. Vendar so bili manj glasni kakor prvi. Tega sva začela naskakovati. Ker je pelo več petelinov v različnem časovnem razmerju, je bilo naskakovanje zelo otežkočeno, kajti čuječi petelini naju utegnejo izdati, preden prideva na strelno razdaljo. Po nekaj korakih sva morala v sneg, ki je še ležal po kotanjah in grapah. Ker pa je bilo zelo strmo, malce pa me je prijemala lovska mrzlica, mi je na spolzki veji spodrsnilo, da sem padel na zadnjico. Skozi zobe sem zmolil nekaj sočnih izlaškega in srbskega slovarja. Pri padcu se je sprožila velika kepa snega, drsela po pobočju in splasila kuro, ki je v nizkem letu preletela snežno jaso pod nama in se z glasnim protestiranjem zgubila

za robom. Kar okamenel sem. Prepričana sva bila, da bo kokoš speljala peteline. Pa jih ni. Petelini so se spustili na tla in takoj pričeli s posebno predstavo. Za siguren strel je bilo malce predaleč, zato sva po polurnem opazovanju nadaljevala z naskakovanjem. Približala sva se na primerno razdaljo, sedla in še 20 minut občudovala pojočega silaka v vsej njegovi lepoti. Poskakoval je s štora na štor, od tam na veje bližnjih dreves in nazaj na tla. Vozil je kočijo v takem zanosu, da je resnično pozabil na okolico. Ko je četrte ure izvajal predstavo in svoj koncert na dober meter visokem panju, se nama je nutil veličasten pogled. Kazal se je v vsej svoji mogočni prabitnosti. Prešerno je vabil družice in z izzivalnimi ljubezenskimi spevi pozival tekmece na korajžo. Mirno je drsela puška k licu. Rezek odmev v gorah. Življenje gozdnega trubadurja se je izteklo. Za trenutek je zavladala popolna tišina. Mrtvi pevec je ležal negibno v ruševem mladju. V zraku je še dišalo po smodniku, ko se v bližini oglasi petelin, za njim drugi, tretji itd. Nobeden od njih se po strelu ni spreletel, le za hip so utihnili. Ker se nisva premaknila, so s petjem nadaljevali. Težko bi kaj takega verjel, če ne bi bil sam doživel. Pet minut po strelu je v najini neposredni bližini pelo še devet petelinov. Od teh sva jih, skupno z uplenjenim, videla v strelni razdalji — pet! Ker se nama ni mudilo, sva sedela na mestu do pol devetih ter občudovala to naravno dogajanje. Vse to v takšni najini bližini, da nisva mogla do uplenjenega petelina, ne da bi zmotila pevce. To je končno opravil Jožko z naskakovanjem. Najzanimivejša sta bila petelina, ki sta se 30 metrov od naju pretepala ob navzočnosti kure, ki se navzlic boju ni oddaljila. Eden je imel v pahljači le še dve peresi in še ti dve sta mu viseli navzdol. Ta je prvi prišel s kokošjo na rav-

Foto inž. M. Cvenkel: Zaslíševanje petelina

nico, v velikosti kopišča, pokrito še s snegom. Dvoril ji je in kokoš mu je bila naklonjena. Tedaj pa se je po tleh prikadil ves našopirjen petelin, pravi lepotec, ki je hotel iznakaženca napoditi. Le-ta pa se mu je postavil po robu in borba je trajala celo uro. Med drugim sta v varni medsebojni razdalji s kljuni premetavala snežne kepe levo in desno, kar po dva metra daleč. Končno je pod udarci nasprotnikovega kljuna, krempļev in peruti popustil brezrepi vitez in oba sta zginila za

robom. Kakih 30 metrov dalje sta se obdelovala druga dva, le da je bil njun boj manj srdit. Medtem pa je v bližnjih krošnjah nenehno pelo pet, najbrž mlajših petelinov, ki si niso upali na tla v areno. Za »kurnik« sva z Jožkom krstila ta kraj in želim, da bi kurnik v pravem pomenu besede še nadalje ostal. Žal sem bil brez fotokamere, da bi na filmu ovekovečil te veličastne prizore in jih pokazal tistim, ki kaj takega še niso videli in ne doživeli ter zato tudi verjeti ne morejo.

Foto C. Pogačar

lovske zasluge, nedavno tega pa tudi z redom za lovske zasluge II. stopnje. Izmed mnogih lovskih doživetij iz notranjskih gozdov objavljamo njegov Nenavadni doživljaj z jelenom, ki ga je l. 1957 napisal za prvo številko »Glasu Loške doline.« S tem se pridružujemo počastitvi njegove petinosemdesetletnice.

S. F.

Nenavadni doživljaj z jelenom

Ivan Mercina

Devetinšestdeset let in štiri mesece je minilo, kar je Ivan Mercina s prednjačo uplenil prvega zajčka. Od takrat mu je Diana naklonila mnogo svetlih trenutkov.

Ivan MERCINA, častni član LD Lož-Stari trg, je bil rojen 20. aprila 1885 v Gočah pri Vipavi. Po družinski tradiciji se je posvetil učiteljskemu poklicu, loviti pa je začel s šestnajstim leti še kot dijak. Do nastopa fašizma je učiteljeval v Ložah pri Vipavi. Tam se je pridružil tistim zavednim Slovincem, ki so se začeli organizirano upirati raznarodovanju. Njegovo napredno delovanje pa ni ostalo prikrito fašističnim oblastem in te so ga naposled 1924 izgnale skupaj s pokojnim bratom Francem in pokojnim mladinskim pisateljem Josipom Ribičičem. Zatočišče je našel v Starem trgu pri Ložu, kjer je postal upravitelj osnovne šole. Kajpak se za narodnostne pravice primorskih Slovencev ni prenehal boriti. Priključil se je tajni organizaciji TIGR in šola v Starem trgu je bila ena

najvažnejših javk za delovanje onstran krivične meje. Zato so ga Italijani po razpadu bivše Jugoslavije iskali že drugi dan, 7. junija pa so ga naposled izsledili in zaprli. Sledila so mučenja v ljubljanskih sodnih zaporih, v tržaškem Coroneu in končno pregnanstvo v Iserniu, ki so mu pustile hude posledice.

Takoj po prihodu v Loško dolino l. 1924 se je začelo njegovo novo kulturno delovanje, priključil pa se je tudi starotrškemu lovcem. Bil je med tistimi, ki so si prizadevali, da se na veliko divjad strelja samo z lovsko kroglo, hkrati pa se je posvečal tudi gojitvi čistokrvnih istrijancev. Po osvoboditvi je bil član iniciativnega odbora za obnovo lovsstva na Notranjskem in eden najprizadenejših ustanoviteljev LD Lož-Stari trg. Kasneje je opravljal še druge dožnosti, predvsem pa se je posvečal vzgoji lovskega naraščaja v lovski pravičnosti in obujanju običajev lovske družabnosti. Tovariš Ivan Mercina je bil odlikovan z najvišjim kinološkim odlikovanjem, z znakom za

Bilo je prve dni decembra 1930, ko je v gosjem redu korakala starotrška lovska družba po zasneženi strmini v smeri bivše jugoslovansko-italijanske meje. Tu okoli je nameravala loviti parkljasto divjad.

Na čelu lovcev je korakal stari lovovodja Jaka, ogrnjen v svojo zeleno pelerino, ki se ga je tesno oklepala; za njim smo šli lovci, nato pa gonjači. Tiho in disciplinirano smo dospeli pod Kačeče Laze, kjer je bil določen prvi pogon. Lovovodja je dal naganjačem potrebna navodila glede načina in smeri pogona, nato pa lovcu J., ki je prav ta dan bil prvič v lovišču s svojim novim krásnim črnim trojčkom, odkazal na čistini pod robom gozda prostor, želeč mu »dober pogled«.

Korakali smo dalje po strmini navzgor. Na prevesu pod smrekovim gozdom, zaraščenim z visokimi bukvami, se je Jaka ustavil in mi poškiljil. Takoj sem ga razumel. Polglasno mi je še zašepetal: »Tamle postavim L., pazi na levo in desno — pa dobro pomeril!« Zrl sem za odhajajočimi, nato pa sem si poiskal primeren prostor za debelo bukvijo. Odložil sem nahrbtnik, v puško kombinirko pa

Foto F. Strle: Starešina LD Lož - Stari trg Jakob Baraga izroča Ivanu Mercini red za lovske zasluge II. stopnje. Ob tej priložnosti so bili z znakom za zasluge odlikovani še Ivan Levec, Jože Gorše in Jože Vidmar

vložil dva naboja. Ni še poteklo pol ure, ko sem na levici začul prve glasove: u--ta-ta, u--ta-ta, kmalu nato pa opozorilni klic: jelen, jelen!

Neka mrzlica me je obšla, zgrabil sem za puško ter napenjal oči in ušesa v tisto smer gozda v pričakovanju zaželenih tarč. Naganjače sem čul že visoko nad menoj in ponoven vzklík: jelen, jelen! Trenutek nato odjekne strel iz puške tovariša L. na moji desnici. Jelen je namreč pritekkel po gozdu navzdol naravnost proti L. in nato proti meni.

Pod stojiščem L. je bila majhna jasa, na njej sem ugledal drvečega jelena, ki se je v dolini obrnil na levo ter ustavil tik ob kolovozu za gostim leščevim grmom tako, da sem mu videl samo vrat in glavo. Hitro, da ne bi skočil preko poti proč od mene, sem vrgel puško k licu in sprožil. Gotovo je krogla švignila tik prek glave, kajti jelen

se je na mestu vrgel v zrak in obrnil naravnost proti meni. V razdalji kakih 30 korakov me je najbrž dobil v nos ter z naglim obratom odskočil v levo. Pripravljen na strel sem sprožil in lep deseterak je na korak padel. Ležal je nepremično in počasi sem se mu približal. Čeprav je bil negiben, je globoko dihal in to se mi je zdelo sumljivo, zato sem sklenil, da uporabim še milostni strel. Odprl sem puško, da bi vložil novo kroglo, a glej jo smolo, izstreljeni naboj sem lahko samo do polovice povlekel iz cevi. Razklopil sem puško in skušal na vse mogoče načine izvleči prazen tulec. Vse je bilo zaman. Tulca nisem mogel potisniti ne naprej, ne nazaj, niti več sklopiti puške. Zato sem poklical tovariša L., naj mi pride na pomoč. Ta se je pokazal na jasi in me je iz daljave sivo, nevoščljivo gledal, kako stojim ob jelenu, ki je imel visoko prestre-

ljen vrat. Prošnji pa se L. ni odzval, najbrž iz gole discipliniranosti, da ne bi zapustil stojišča pred zaključkom pogona. Medtem je jelen kazal nekaj več življenja in pričel dvigati glavo. Misleč, da ga bom ubil z udarcem kot mesar bika, sem ga udaril po glavi z glaviščem cevi. Pri tej priči se je jelen dvignil na kolena, jaz pa sem ga z obema rokama zgrabil od zadaj za rogovje in mu skušal zaviti vrat. Začela se je borba. Čim bolj sem jelenu zavijal vrat, tem bolj sem ga oživljal.

Spustiti ga pa iz rok nisem več smel. Pazil sem, da sem imel jelena pod seboj vedno jaz, ne pa on mene. Kri mu je curkoma lila iz prestreljenega vratu. Moji roki sta se krčevito oprijemali rogovja in mišice so prestajale veliko prizkušnjo. Pol ure sem ga krčevito držal in pritiskal ob tla. Slednjič pa so mi roke omagale in z naglim obratom me je žival odvrгла kakih 8 korakov od sebe v zasneženo blato, v katerem so se obrisi mojega telesa zelo dobro poznali. Jelen se je še večkrat dvignil, a po nekaj korakih zopet padel. Tako je prišel prav v bližino tovariša L. na jasi in tu spet legel. Ko se mu je L. približal, pa se je zopet dvignil in opotekel v dolino. L. je dvignil puško za strel, jaz pa sem mu to na žalost preprečil z vzklíkom: »Čakaj, saj bo takoj zopet padel!« Varal sem se. Jelen je res padel, a naravnost v roke divjemu lovcu.

Čez nekaj minut se je na mestu prestane borbe zbrala vsa lovska družba. Na mestu se je pripričala o poteku borbe ter se upravičeno čudila moji neprevidnosti; ugotovili so, da se mi je poleg smole smejala tudi sreča. Največ posmeha pa je bil deležen seveda odtis mojega telesa v zasneženem blatu. Ker je jelen izgubil dosti krvi, smo bili prepričani, da leži deseterak nekje v neposredni bližini. Zato smo sledili sledu navzdol skoro do Gole gorice, kjer

pa je jelen prestopil v Otoško lovišče.

Na zadnjem »pogonu« v gostilni tovariša K. K. v Starem trgu pa se je borba nadaljevala in bil sem tarča veselega večera. Zadnjih pogonov v gostilni društvenega predsednika se marsikdo tudi izven Loške doline prav rad spominja. Dobra jedača in pijača, neprisiljeno lovsko tovarištvo in zdrav lovski humor ostanejo pač neizbrisani spomini na lovske življenjske trenutke v tukajšnji dolini. List za listom pada, spomini pa bodo ostali.

»Ukana« najbolj brana slovenska knjiga, »Oblak nad prepadom« naša nova povest

Tone Svetina je kot pisatelj dobro poznan slovenskim lovcom. Ne bo odveč, če ponovimo, da se je njegova pisateljska pot začela in oblikovala na straneh našega glasila. Čeprav je dvanajst let nazaj trdo delal na svoji epski trilogiji »Ukana«, je tudi v »Lovcu« občasno objavljajl črtice in tudi odlomke iz tega svojega velikega teksta. Sam pravi, da mu je po poklicnem delu v pisanju lov največja uteha in razvedrilo. V naravi si je nabiral novih moči, da je pri delu lahko vztrajal in končno tudi uspel. Zadnje dni decembra je pri zavodu »Borec« izšel zadnji, tj. tretji del njegove obsežne epske trilogije, ki ima 2400 strani.

»Ukana« je postala v pravem pomenu besede ljudski roman, najbolj brana knjiga slovenskih avtorjev po osvoboditvi. Saj je bila tiskana kar v 17 000 izvodih. Prvo knjigo je v celoti objavila v nadaljevanjih »Prosveta«, časopis ameriških Slovencev, ki izhaja v Chicagu – ZDA, sedaj pa »Ukana« objavlja v podlistku našim

Naslednje jutro je čuvaj K. šel po sledu do studenca pri Lazah, kjer je jelen izkrvavel in obležal. Že med zasledovanjem je opazil ob jelenovih stopinjah tudi človeške in takoj zaslutil, da so jelena ugrabile nepoklicane roke. Nekaj tednov za tem se je smrtno ponesrečil mlad ljubitelj divjega lova N. N., ko je iz grma vlekel skrito flobertovo cev, v kateri je pozabil naboj. In zlobni jeziki so krajo jelena naprtili temu nesrečniku.

koroškimi Slovincem »Slovenski vestnik« v Celovcu. V Beogradu jo je založba »Sloboda« lani prevedla v srbohrvaščino pod naslovom »Zamke«.

Za Prešernov praznik je Tone Svetina prejel dvoje priznanj. Nagrado Prešernovega sklada SRS in Prešernovo nagrado gorenjskih občinskih skupščin. Utemeljitev pravi, da je Tone Svetina s svojim obširnimi romanom »Ukana« ustvaril največji tekst slovenskega narodnoosvobodilnega boja. To je široko epsko zasnovano in umetniško vredno dograjeno književno delo, ki predstavlja v novejši slovenski književnosti vse pozornosti vredno in v določenem smislu tudi izjemno avtorsko dejanje. Takšna trditev vzdrži objektivno oceno v katerikoli smeri, bodisi, da trilogijo tretiramo kot romanisirano kroniko, bodisi kot literarno stvaritev samo po sebi. Dokumentarna pomembnost »Ukane« je brez dvoma v ravnotežju z literarno, idejno in umetniško tehtnostjo. To pa ni malo. In dejstvo je, da je »Ukana« pravo in edino

delo o dobi okupacije in odpora na področju Gorenjske. Kakor nam je Miško Kranjec med obejma vojnama odkril našega prekmurskega proletarca, tako nam Tone Svetina v »Ukani« odkriva širok pogled na med Alpami in Trstom v drugi svetovni vojni za nacionalni in fizični obstoj bojujočega se slovenskega človeka. »Ukana«, kot književno pomembno in kot zgodovinsko avtentično delo, ukinja anonimnost žrtvovanj slovenskega človeka v času, ko je bila slovenskemu narodu že napisana in podpisana smrtna obsodba, in Gorenjska kot pokrajina že zarisana v zemljevid Tretjega rajha kot nemška dežela. Tako kot ni mogoče zanikati silnega vpliva Finžgarjevega romana »Pod svobodnim soncem« na nacionalno zavest vrste slovenskih generacij med obejma vojnama, tako skoraj ni mogoče dvomiti o podobnem učinkovanju in vplivu »Ukane« na nove slovenske generacije, katerim Svetinovo delo odkriva umetniško in dejansko resnico o delu naše nacionalne zgodovine in družbene preorientacije.

Tu ne gre prezreti skrajno avtorjevo poštenost, neprizanesljivost v oceni ljudi in dogajanj v ljudski revoluciji. V nepodkupljivi sodbi o času in ljudeh, ki so ga živeli, je brez dvoma velika moč Svetinovega dela. Množičnost bralcev »Ukane« takšno trditev potrjuje, recenzije in kritike jo brez izjeme ugotavljajo.

Izdajateljski svet »Lovca« se je odločil, da bo v tem lovskem letu objavljajl povest Toneta Svetine »Oblak nad prepadom«. To je napeta in dramatična zgodba o življenju poklicnega lovca Andreja, lepi pastirici Jani in divjem lovcu Prodniku. Godi se v gorskem lovišču, kjer se lovec, velik ljubitelj divjadi, bori proti nevarni in brezobzirni družini div-

Foto M. Aljančič: Tone Svetina z ženo Vero pri dokončevanju Ukane

jih lovcev, da bi ubranil divjad in svojo čast ter si priboril Janino ljubezen. Vse ostalo boste zvedeli iz zgodbe, ki jo boste — o tem smo

prepričani — z zanimanjem in užitkom prebirali v tem lovskem letu.

F. C.

Oblak nad prepadom

Tone Svetina — ilustriral Lojze Perko

I.

Prodnik se je ustavil na robu ob podrtem macesnu, odložil krošnjo in se oddahnil. V goro je odšel pred prvim svitom. Zdaj pa je na strmi, v skalovje ujedeni ridasti stezi bleščee sonce neusmiljeno žgalo v tilnik, da mu je pot cur-

koma oblival čelo. Obrisal se je in ohladil.

Pod njim je ujeta med strme vrhove in stene ležala kotlina, napolnjena z lučjo toplega poletnega dne. Dolina je bila globoka, ozka, samotna in tiha. Po njej se je kakor droben srebrn trak lesketala in vijugala reka. Vse naokrog,

kamor je še segel pogled, pa so sivi vrhovi kipeli v sinjino neba. S planine so se zaslišali zvonci živine. Prodnik se je spomnil na Jano. Vso pot so bile njegove misli pri njej. Prav nič se ga ne nadeja, presenetil jo bo. Oprtal se je in se napotil proti planini, kar naravnost skozi visoke, dišeče trave, polne živobarvnega cvetja. Planina je ležala na meji zadnjega drevja, v kotanji, prav na robu prepadnih pečin, ki so razrvane od hudourniških strugov strmo padale v korito doline. Stanovi so bili razmetani v takem neredu kot skale, ki so kdove kdaj zgrmele z vrhov in nasejale kotanjo ter se belile iz zelene preproge. Nad ostrejši se je kadilo. Doma bo, je pomislil in se napotil k zadnjemu stanu, ki je stal med macesni pod skalami, kjer je slaba steza vodila naprej in zavila pod stene belega skalovja.

Vrata stanu so bila priprta. Stopnice so zaječale pod njegovo težo. Lepo dekle je prišlo zvedavo gledat, kdo je prišel. »Oh, ti si. Kar težko sem te pričakovala,« se je vzradostila. Vstopil je. Podala sta si roke. Potegnil jo je k sebi in jo objel. »Malo počakaj, vsaj to težo snemi s hrbta!« se mu je poskusila izvititi.

»Za nekaj časa bosta imeli hrane dovolj, ti in pa naša.«

»O, kako si močan! Saj komaj dvignem to težo. In prav nič upehan,« mu je dejala in ga dopadljivo udarila po plečih. Nasmehnil se je. Všeč mu je bila njena pohvala.

Sedel je k ognju, kjer je v ponvici vrela voda za žgance, ki jih je pravkar nameravala vsuti.

»Ali ostaneš kaj dlje?« ga je vprašala z vznemirjenim ognjem v toplih, temnih očeh in mu ponudila latvico mleka.

»Ostanem, dokler ne spiham tistega gamsa v Zelenem jeziku.«

»Lep je. Kar redno izstopa na pašo. Večkrat ga vidim pod noč.

Včasih se pase tudi dopoldne.«
Nagnil je latvico in pil mleko, željno, v dolgih požirkih, dokler ni prazne odložil. Potem je vstal in se pretegnil. »Kako pa pihalnik?«

»Spi in me varuje,« se mu je nagajivo nasmehnila.

Lokave oči so mu zasijale in skriiven, samodopadljiv nasmešek mu je begnil preko obraza. Nagnil se je nad pograd in segel pod slamnjačo. Začutil je mrzlo puškino cev in bil zadovoljen.

»Jana, ali ti nikoli ne lažeš?« jo je iznenada vprašal in se zagledal vanjo.

»Vsaj tebi nikoli,« mu je odgovorila in skušala uganiti, s kakšnim namenom jo sprašuje.

»Res ne?! To bi midva zaorala! Ne prenesem tega, da bi me kdo imel za norca. Nekaj bi te povprašal,« je nadaljeval z neko napetostjo v glasu in s prežečim izrazom.

»No, kar,« mu je odgovorila odsekano, zdaj že začudena in nevoljna.

»Ali se je kdo oglašal pri tebi, kar me ni bilo?«

»Nihče. Ves čas samujem in še tebe ni nič naokoli. Kdo ve, kaj si počel ves ta čas po dolini,« mu je nagajivo vrnila.

»Kaj pa misliš, deklič? Dela imam čez glavo. Stari ne more več dosti. Dobro bi bilo, če bi se midva kmalu vzela.«

»Oh, vzela! Čemu tako hitro? Časa imava več ko dovolj,« je dejala kakor vedno, kadar je začel pogovor o možnostvi in se našobila. Sama ni vedela, zakaj je tako vztrajno odlašala in podžigala njegovo slo do sebe.

Prijel jo je za lakti in jo prižel k sebi. Poljubljal jo je in ji gledal v oči, potem pa dejal pomenljivo: »Veš, našim ni dosti po volji, da planinariš. Pravijo, da se mlada dekleta kaj rada spridijo v planinah. Če sva odkrita, tudi za tebe se že namiguje.«

»Kdo namiguje? Kaj namiguje?« je zrasla. Lesk v njenih očeh je

ugasnil, užaljeno je povsila pogled in nadaljevala: »Saj ne mislim za nuno. Kaj pa briga ljudi! Sicer pa ne vem, kaj je sploh vašim prav. Vem, da jim nisem po volji. Ne marajo me. Premalo sem jim.« Spomnila se je, da jo stara Prodnica, kadarkoli jo sreča, vedno motri strogo in skoraj prezirljivo. Prodnikova sestra pa jo komaj sovraštva. Zato je nekam resno nadaljevala: »Veš, tudi naši so proti temu, da bi midva hodila. Oče je jezen, ker nisem vzela Matvezža.«

Čutil je, da je s svojo prenagljenostjo vrgel brez potrebe med njuju senco. Zdaj je hotel popraviti: »No, ne vzemi tako. Jaz te imam rad. Našemu staremu si vseč in obljubil mi je, da bom gospodar. Sicer pa se bo sestra še letos poročila in bo šla od hiše. Mati pa se te bo privadila.«

Postala je nejevoljna. »Spusti me, da nekaj skuham. Gotovo si lačen.«

Hitro je pripravila žgance in jih postavila predenj s skledo kislega mleka. Molče sta pojedla.

Potem sta odšla na obrobje pečevja in sedla. Živina je zvončk-ljala okoli planine, ovce pa so se pasle visoko pod stenami. Objel jo je okoli vratu in jo ljubkoval. Izmikala se mu je. Ni se še potolažila zavoljo njegovega sumnič-nja in ljubosumnosti.

Na stezi med drevjem nad njima se je sprožil kamen. »Spusti me no,« je dejala in se ozrla. »Glej, lovec prihaja, videl naju bo.« Skušala se je osvoboditi njegovega objema.

Prodnik se je obrnil. Ko je zagledal lovca, so se mu zožile mačje zelene oči in zaničljivo je spučil obraz: »Naj naju le vidi. Grinta prekleta, pritepena. Saj nima pri dekletih nobene korajže.« Zgrabil je deklo močno okoli pasu in ji nagnil glavo. Divje se ga je otepal. To ga je zdražilo še bolj in prevrnil jo je v travo ter jo divje

poljubljal. »Kar vidi naj!« je sikal. Prav zaradi tega lovca ga je pri-neslo v planino. Hotel mu je pokazati, da je planšarica njegova. Spustil jo je šele, ko je lovec zakašljajal nedaleč od njiju.

Dvignila se je kot mak rdeča v obraz in si popravila razpuščene valovite rjave lase.

»Dober dan, Jana,« jo je lovec pozdravil.

Prvič jo je pozdravil z imenom in nikoli še ni bilo toliko topline v njegovem pozdravu, čeprav je že vse poletje hodil mimo planine. »Dober dan,« mu je deklo odzdravilo s čudno zadrego v glasu. Prodnik je lovca prezrl, molčal in mu kazal hrbet.

Ko je lovec izginil in ni več mogel ujeti njenih glasov, je Prodnik zagorel od ljubosumja in začel z očitki: »Všeč ti je ta pohajč pritepeni, kaj? Kako da te kliče po imenu?«

»Ne bodi neumen, kaj mi bo všeč. Večkrat gre mimo planine, pa razen pozdrava redko spregovori kakšno besedo,« je odgovarjala ne preveč prepričljivo, čeprav si ni imela kaj očitati.

Po imenu jo kliče. Nekaj bo res, kar mu je namignila Mina. Skupaj sta bila v Vrtači, a mu ni nič omenila o tem. Pa pravi baba, da ne laže! Treba bo previdnosti. Zaničljivo je začel udrihati čez lovca: »Zlobni potuhnjenec! Ta ne bo dolgo tlačil zemlje v teh gorah. Pomisli, na dva naša je streljal. Prvi, ki ga pomeri, ne bo zgrešil. Potem bo spet svoboden lov kot za časa Anžka, ki jo je hitro ucvril domov, če je zagledal na vrhu skalovja črne obraze divjih lovcev. Eh, škoda je bilo moža, da ga je vzela plaz,« je govoril skozi zobe. Dekle je molčala. Resnobno je zrla za lovecem, ki se je spet pokazal globoko spodaj na jasi in izginil v skalovju. Vse je bilo čezenj, njej pa je bil na tihem všeč. Čudno jo je vznemirjal, a tega ni priznala ne sebi ne nikomur drugemu. Drugačen je bil. Skrivnosten,

Potem sta odšla na obrobje pečevja in sedla

domislili, saj je s poniževanjem prignal prav do konca.

Tudi Jana se je skušala nasmehiniti njegovi norčiji, pa se ji je tako govorjenje uprlo, da tega ni mogla: »Pri miru ga pusti! Ali je vreden toliko govorjenja, če je res takšna reva, za kakršno ga imate?«

»Glej jo, zagovarja ga!«

»Nič zagovarja. Ne zdi se mi takšno govorjenje,« je zaključila Jana. Potem je vstala in se vrnila h kočam.

Jezen je šel za njo. Stiskal je zobe in v njem je vzplamtela zavist. Besede, ki jih je vsejala vanj sestra po pripovedovanju njihove pastirice Mine, so pognale v klasje. Moral se je krotiti, da ni izbruhnil, tako je bil razočaran, ker je vse njegovo govorjenje šlo mimo nje in je bilo prej v njegovo kakor v lovčev škodo. Nekaj učinkovitega mora ukreniti, takega, da bo zrasel v njenih očeh in ponižal lovca. Ne z besedami, temveč z dejanjem.

(Se nadaljuje)

čudaški in nedostopen, kakor stene. Ni se zmenil zanjo, čeprav bi bila rada prijazna z njim. Kmalu, ko je prignala čredo v planino, se ji je zgubilo tele. Našel ga je v Vrtači in šla je z njim ponj. Vso pot sta spregovorila le nekaj besed. Drugi moški se niso nikoli obnašali do nje kakor on. Ni niti čakal, da bi se mu zahvalila. Zdaj se je v njej nabirala jeza in komaj se je krotila, da ni vrgla Prodniku v obraz: Lažeš, bahač! Poznam te. Ta ne bo reva!

Prodnik je nadaljeval: »Reva je, strahopetec, lump, boji se še svoje sence, zato strelja na naše. Misli, da nas bo uplašil. Pa se hudičevo moti! Spravili ga bomo s poti prej ali slej, to je gotovo!«

Jana ga je odsotno poslušala. Misli je na lovca. Takrat v Vrtači ga je prvič videla od blizu v temni, zagoreli obraz in oči, ki so mirno sijale in izražale bistrino. Odbijal jo je in obenem privlačil. Bala se ga je in si želela njegove bližine. Gibek je bil in močan. Njegov korak je bil prožen in nagel. Gledala je za njim, ko je izginjal v gredah Razora. Plezal je po ozki polici nad grozljivim prepadom. Bil je drugačen kakor grobi Prodnik. O tem, kaj ju še razlikuje, pa si ni bila na jasnem. Sovražiti ga ni mogla, zato so se Prodnikove besede razblinjale kakor megla v vetru.

»To je izvržek, pokora za vso našo dolino,« je zaničljivo mlel Prodnik. Čeden je in privlačen, je mislila Jana, in nekaj bistrega ima v obrazu ter nekaj trdnega, na kar

se človek lahko zanese. In zanimiv je, ker se ne baha, kakšen je. Pa kako je skrivnosten . . .

»Poglej, Jana, dve leti se že potepa pri nas, pa še ni dobil ženske. Saj še v gostilno ne pride in ne na ples. Kakor lisjak tiči le v gozdu. Repnikova Franca, ta bi bila zanj. Rada molči, prav tako potuhnjena je in najraje se drži po planinah.«

Franca je bila pastirica, zanikrna, omejena štiridesetletnica, ki so ji poganjale kocine pod nosom in po bradi, škilila je in vsi moški so ji bili odveč. Smejal se je tej svoji

Po lovskem svetu

IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi

Ing. Anton Simonič

(Nadaljevanje iz lanskega letnika)

Oseбно me je zanimala vsebina referatov na simpoziju PROBLEM PREDATOR (roparica) — PLEN V LOVSKEM GOSPODARJENJU, ki so obravnavali mesojedo divjad in njeno vlogo v naravi na osnovi temeljitih mnogoletnih proučevanj. Prvi prispevek »Ujeda in

lovsko gospodarjenje«, v katerem je prof. Moskovske drž. univerze A. M. Čeltsov-Bebutov ostro obsodil brezobzirno zatiranje ujed in poudaril njihovo pomembno vlogo pri reguliranju števila škodljivih glodalcev. Na podlagi znanstvenih proučevanj zadnjih

let so v SSSR ne le lovcem za uničevanje ujed prenehali izplačevati nagrade, temveč so ujede tudi povsem zaščitili. Bebutov je poudaril, da lahko ujede tako učinkovito omejujejo število gospodarstvu škodljivih glodalcev, da jih ni treba zatirati s strupi, ki sicer zahtevajo med malo divjadjo neprimerno več žrtev kot ujede.

A. A. Sludsky iz Zoološkega inštituta Akademije znanosti Kazahške SSR iz Alma-Ate je obravnaval »Problem predatorja in plena s stališča lovskega gospodarjenja v Kazahstanu«. Poudarja, da je odnos predatorja in njegovega plena eden najpomembnejših problemov živalske ekologije. Pravilna rešitev tega vprašanja ni le izrednega teoretičnega, temveč predvsem praktičnega pomena za lovsko gospodarjenje. Sludsky v svojem referatu za sedaj nasprotuje zaščiti volka, lisice in nekaterih drugih mesojedih vrst divjadi v Kazahstanu, kjer so te vrste izredno številne (letno uplenijo 20 000 volkov in 150 000 lisic). Pravi, da bi bila taka zaščita za sedaj še preuranjena. Svoja izvajanja zaključuje, da je število roparic dopustno le omejiti, povsem neumestno pa je, da bi jih iztrebili.

Podobno kot Sludsky je svoj referat »Problem predatorstva in plena v stepski biocenozi mongolske ljudske republike« zaključil tudi O. Shagdarsuren iz Biološkega inštituta Akademije znanosti mongolske republike iz Ulan-Batorja, ki je posebej opozoril na pomen ohranitve ravnotežja, ustvarjenega z naravno selekcijo, ki jo med divjadjo v okviru biocenoze opravljajo mesojede vrste.

Kako nevšečne in dalekosežne posledice na biocenozo ima popolno zatrtje velikih mesojedov, zlasti volka, je v svojem referatu prikazal J. V. Kostin iz krimskega

Foto inž. A. Simonič: Sika jelen (*Cervus nippon*) je v številnih podvrstah razširjen v Vzhodni Aziji. V SZ ga zadnja leta naseljujejo tudi v evropskem delu države

državnega rezervata. V prispevku »Nekaj gledišč na problem predator — plen v lovskem gospodarstvu in gozdarstvu goratega dela Krima« je Kostin navedel, da so bili na Krimu volkovi povsem zatrti že l. 1914. Zato je močno poraslo število jelenjadi in je populacijo stabiliziral šele odstrel znatnega števila te divjadi. Ker pa ni velikih mesojedih vrst, je krimska populacija jelenjadi nazadovala kvantitativno, predvsem pa kvalitativno, kar se posebno kaže na rogovju. Kostin je poudaril, da človek z izločenjem tako pomembnega faktorja iz biocenoze, kot so velike roparice, ne le da ni uspešno rešil problema »roparica — plen«, temveč je s svojim ukrepom povzročil, da se je problem pojavil v novi, mnogo bolj zapleteni obliki kot problem »parkljarji-gozd-voda«. Človek si mora sedaj prizadevati, da prevzame vlogo roparice v biocenozi. Toda ker so posamezne komponente biocenoze in njihov pomen še pre-

malo proučene in le površno znane, je popolna izločitev mesojede divjadi povsem neustrezen ukrep. Ta referat je tudi za naše razmere zelo poučen in se človeku, ki pozna problematiko jelenjadi in gozdarstva pri nas, nehote vsiljuje primerjava. Pri nas jelenjad na Visokem Krasu do pred kratkim ni povzročala škod z lupljenjem drevja. Ko smo »uspešno« zatrili volka, je začela jelenjad lupiti jelko in tudi druge škode so postale občutnejše. Obseg škod iz leta v leto raste in lahko pričakujemo, da bodo v doglednem času zavzele nevzdržen obseg. Ko bodo škode dovolj velike, bo iz gospodarskih ozirov nujno iz gozda izločiti jelenjad. Ali ne bi bilo umestneje, pustiti nekaj volkov, ki bi sicer vsako leto uničili tudi določeno število jelenjadi, a jo tudi brez škode za gozdove ohranili bodočnosti!

Zanimiv je bil tudi prispevek L. N. Mičurina iz Gozdarskega inštituta sibirskega oddelka Akademije znanosti SSSR »Vpliv volkov

na populacijo divjega severnega jelena v severni in srednji Sibiriji, ki prikazuje odnos med roparico in plenom v enostavni biocenozi visokega severa. Družina volkov, ki je stalno prisotna med čredo in ima vedno na voljo dovolj jelenov, nikoli ne upleni več ko enega, največ dva jelena hkrati. Preiskava 37 od volkov pokončanih jelenov je dognala kar pri 26 izmed njih (nad 70 %) bolezenske spremembe. Leta 1960 so začeli na Taimiru intenzivno zatirati volkove s pomočjo letalstva, kar je močno skrčilo njihovo število. Prva posledica tega ukrepa je bil močan porast obolelih jelenov. Po preiskavi 811 jelenov je bilo ugotovljeno, da je po letu 1963 delež bolnih jelenov od 2 % narasel na 31 %, med jeleni pa so se pojavile tudi kužne bolezni. Torej je očitno, da je uničenje roparic izzvalo negativne posledice v populaciji plena.

G. A. Petrides in U. de V. Pienaar iz Michiganske univerze v ZDA sta rezultate svojih študij v Krügerjevem nacionalnem parku v Južni Afriki podala v referatu »Kalkulacija in ekološka interpretacija izbiranja plena pri velikih predatorjih«. Ta proučevanja so obravnavala 11 vrst parkljarjev, ki jih lovi 6 vrst velikih mesojedov. Ocena izbire plena omogoča primerjavo, v kakšni meri posamezna mesojeda vrsta lovi ali pa tudi zanemarja posamezno vrsto plena. S tem je tudi mogoče izrednotiti predatorstvo kot činitelj omejevanja populacije posameznih vrst v danih območjih. Avtorja sta dognala, da antilopi gnu in impala, čeprav predstavljata pretežni del hrane vseh mesojedih vrst, nikakor nista tudi najbolj priljubljena hrana. Zato tudi ni pričakovati, da bi njuno število mesojede vrste lahko resno zmanjšale. Nasprotno pa vse mesojede vrste lev, leopard, gepard, hijena in hijenski

pes vsaka na svoj način zelo rade izberejo za hrano vodno antilopo. Vodno antilopo uplenijo ti mesojedi 2,2 do 15,7-krat pogosteje, kot bi to bilo, če bi lov mesojedov vodilo golo naključje. Prav tako iskan plen je tudi antilopa kudu. Zato kaže, da tako vodno antilopo in kuduja, kakor nekatere druge vrste, ki niso le iskan plen, temveč tudi redke, številna populacija predatorjev lahko omejuje v številnosti.

Izmed drugih zanimivih prispevkov bi omenil še referat N. V. Nekipelove iz Inštituta za obrambo proti škodljivcem za Sibirijo in Daljni vzhod v Irkutsku, ki je pod naslovom »Pomen nadomestne hrane za specializacijo predatorskih sesalcev« obravnavala, kot sama pravi, zelo pomembno vprašanje v lovskem gospodarstvu. Nadomestna hrana (plodovi, miši, ptiči, žabe, ribe) namreč omogoča najvrednejšim kožuharjem obstoj v živalski skupnosti, ne da bi drug drugega izključevali in jim daje možnost, da zavzamejo v biocenozi posebno mesto.

V naših razmerah kožuharji sicer ne igrajo take vloge kot v lovskem gospodarstvu Sovjetske zveze, saj nekateri, ki jih omenja, pri nas niti ne žive (sobolj, mink). Kljub temu pa je vsebina referata zanimiva, ker obravnava tudi vrste, ki jih imamo pri nas in jim naši lovci često pripisujejo čezmerno škodljivost za lovsko gospodarstvo, kot na primer kuni in veliki podlasici. Primerjalna študija Nekipelove o prehrani teh vrst je pokazala, da so jim osnovna hrana mali glodalci, v prvi vrsti miši. Biomasa teh glodalcev doseže tudi po 20 do 30 kg po ha površine. Značilna pa so zanje močna nihanja populacij. V letih, ko so mali glodalci številni, nastopijo najugodnejše razmere za življenje in razvoj mesojedih vrst. Ko pa njihovo število upade, začno mesojedi, ki so se bili v času izobilja razmnožili, tr-

peti pomanjkanje. Ravno v takih razdobjih pomanjkanja ima nadomestna hrana poseben pomen in specializacija vrst postane povsem jasna. Ko se življenjski pogoji poslabšajo, se okrepi delovanje naravne selekcije. Prilagodljivost živali, da taka obdobja prežive s pomočjo nadomestne hrane, je zato pogosto pomemben činitelj v morfološki in fiziološki evoluciji posameznih vrst. Za sobolja je najpomembnejša nadomestna hrana seme sibirskega bora in zato tudi areal sobolja v pretežni meri sovpada z arealom razširjenosti tega bora. Kuna zlatica se začne v obdobjih, ko ni miši, hraniti s ptiči, vevericami in drugimi živalmi, ki naseljujejo drevesna dupla. Mink začne ribariti in loviti dvoživke. Lisica pa v takih obdobjih lovi ptiče in zajce. Velika podlasica, mala podlasica in sibirski podlasica so povsem specializirane vrste za prehrano z mišmi in so prav zato tudi najmanjše zveri. Ta majhnost je namreč obenem tudi prilagoditev na pomanjkanje hrane. Kljub temu pa te vrste, ko število miši pade, hudo trpe, ker si le stežka preskrbe drugačno hrano. Podobno vprašanje je v svojem prispevku »Odnos med kuno zlatico, soboljem, kidasom (križanec zlatice in sobolja) ter njihovim plenom veveric« obravnaval tudi J. P. Jazon iz Zveznega raziskovalnega inštituta za živalske surovine in kožuhovino v Kirovu, ki je raziskal 650 prebavnih traktov in 200 iztrebkov kune zlatice, sobolja in kidasa s Severnega Urala in na ta način ugotavljal vrste prehrane te divjadi. Dognal je npr., da se kuna zlatica hrani predvsem z gozdnimi mišmi, rovkami, hrošči, malimi ptiči in vevericami. V letih, ko je bilo malo miši, se je delež veveric v želodcih kun dvignil na 50 %, v normalnih razmerah pa je nihal od 0 do 20 %.

(Se nadaljuje)

Lovski oprtnik

Ravnanje pri polnjenju pušk brezpetelink

Pred nekoliko leti sem se udeležil tekmovanja na glinaste golobe. Lovcev nas je bilo precejšnje število in tekmovanje je potekalo v zadovoljstvo vseh, tudi tistih, ki so bili po številu zadetkov prvi od zadaj, med katere sem se uvrstil tudi jaz.

Pri polnjenju se enemu, sicer zelo dobremu lovcu puška sproži. Nesreče ni bilo, vendar je sam, in tudi navzoči, zaprepaščeno gledal, kako da se je to zgodilo. Skoraj sem že pozabil na ta dogodek, ko se istemu lovcu primeri isto na lovu še dvakrat. Kako so drugi lovci ta spodrsrlaj obravnavali, ne vem, jaz sem bil mnenja — površnost in nerodnost. Sreča, da je bila puška vsakokrat obrnjena v prsto smer. Sam posedujem puško brezpetelinko že več let in se mi kaj takega ni nikoli pripetilo. Toda, ne hvali dneva pred večerom!

Nekega dne sem šel pogledat za golobi. Ko pridem na določeno mesto, kjer se golobi navadno zadržujejo, odprem puško in vložim naboje, pa naglo zaprem. Še bolj naglo pa zagrmí močan pok — oba naboja — da mi je puška padla iz rok. Prva misel: puško je razneslo, kako, zakaj? Pogled na trato, a puška leži nepoškodovana in zaprta pred menoj. Da se nisem dotaknil sprožilcev, sem bil popolnoma prepričan. Udaril s puško tudi nisem nikamor, a vendar se je puška sprožila. Ta zadeva mi ni dala miru tako dolgo, da sem ugotovil svojo napako in menda tudi napako prej omenjenega lovca: Pri odpiranju puške sem bil toliko površen, da je nisem dovolj odprl, to je tako daleč, da bi se napele vzmeti udarnih igel in jih potegnile nazaj v ležišče. Udarni igli sta bili sproženi

ali spuščeni, nista pa bili pri odpiranju potegnjeni nazaj v ležišče, tako da sta konici ob zapiranju puške zadeli ob netilki. To je bil vzrok v mojem in še marsikaterem primeru.

Velja si torej zapomniti: Ko polnimo puško brezpetelinko, jo je treba prelomiti oz. odpreti do kraja in šele potem napolniti. Varovalka pa naj bo zaprta! Previdnost je mati modrosti!

ILA

Spomin

Na zasedeni Primorski je veljal še avstrijski lovski zakon in domačini smo imeli v zakupu krajevna lovišča. V letu 1929 pa so Italijani prevzeli lepša lovišča v okolici Tolmina. Maščevali smo se jim s tem, da smo jim smuknili kakšnega zajca ali kotorno. Med domačini dolgo niso mogli dobiti čuvaja. Potem pa so našli starejšega moškega, ki je rad gledal v kozarec. Neke sobote ga srečam v gostilni, ko je praznil šesti četrt. Sam sem imel načrt, da drugi dan, v nedeljo, dobim za kosilo kotorno. Zjutraj sem bil že na bližnjem griču Mengore, kjer kmalu spodim trop kotorn. Po kakih 100 metrih padejo na tla in po tleh teko v bližnje grmovje. Počasi se s pripravljeno puško bližam grmovju. Dobro, da me ni kap, ker sem na drugi strani zagledal policijskega komisarja Vikija, ki je tudi oprezal za kotornami. Za hip sem se zmedel, a že odskočil nazaj. — Slišal sem še »stoj!« in že sem se zgubil v bližnjem gozdu. Šele popoldne sem prišel domov, a namesto kotorne sem prinesel polno glavo skrbi, če me je prepoznal. Pa se je dobro izteklo, ni me prepoznal. Še danes se spominjam tega in drugih dogodkov. Ko pridejo lovski turistji izza meje, če le morem, jim ne grem za vodiča.

Miha Fortunat,
LD Volče

Velikemu pevcu na Nanosu

*Kam gineš, pevec mogočni,
ki v uri ponočni nekdanj si
lovce budil?
Kam gineš? Nikjer te več
ni,
Bolest mi srce razjeda,
ker te preganja človek in
ujeda.*

*Izginile vse tihe so livade,
kjer kure so valile kebčke
mlade,
tihote v gozdu več skoraj
ni,
obstoj tvoj resno nas skrbi.*

*Motorne žage so zaropotale
in s truščem tvoj so rod
pregnale.*

*Civilizacije hrup ti je
zavdal,
zato tako redek si postal.
Rodovi pozni nam očitke
bodo naprtili,
da v zaščito tvojo nismo
nič storili.
Če torej se rastišče njegovo
kje zazna,
z vsemi sredstvi zavarujemo
ga!*

C. S.

Jaz ne streljam tako lepe ptice

Pokojni Anton Čeledin je bil gospodar LD Hrenovice in rad je hodil na Nanos opazovat naravo in poslušat divjega petelina, navadno z Ludvikom in Tonetom iz Stran. Mnogo večerov so preživeli v zasilnem lesenem bivaku, ki so ga zgradili člani pod vodstvom Čeledina. Pridružil se jim je tudi general Marko, ki je bil srečen v preprosti lovski družbi. Večkrat so skupaj naskakovali petelina, ga opazovali in poslušali. Nekoč prosi general Čeledina, da bi zaslíšal petelina, da bi Marko povabil prijatelja, ki si tako zelo želi videti in slišati tega ptiča. Zadnje soboto v aprilu je Čeledin dobrih 200 metrov od bivaka ugotovil pojočega petelina in javil generalu, naj pride s svojim prijateljem. Pripeljala sta se k Antonu na Veliko Ubelsko, od koder so dobro opremljeni z

vsem potrebnim krenili v bivak, kjer so večji del noči prebili v prijetnem razpoloženju. Pozno sta gosta zadremala, Čeledin pa je kuril, da bi jih ne lizal jelen in da bi sam ne zaspal ure. Ko ju je zbudil in pojasnil, kako bodo naskakovali, so stopili v lepo, tiho noč. Previdno so hodili ob svetlobi električnih svetilk, dokler v bližini rastišča niso utrnili luči. Kmalu so iz daljave zaslišali petelina in ob vsakem brušenju so napravili dva, tri korake. Ko so se približali na strelno razdaljo, je Čeledin generalovega prijatelja postavil predse; v kritju so nepremično obstali in poslušali. Že se je svitalo in dobro so videli, kako se petelin šopiri na goli bukovi veji. Čeledin je postal nestrpen, ker se gost niti ni pripravljaj za strel. Potrepljal ga je po rami in mu šepnil, če ga ne vidi in zakaj da ne strelja. »Ja ne pucam ovako lepe ptice,« mu mirno odvrne gost. Anton Čeledin je bil v zadregi, kaj bi, ko se je toliko trudil, da gosta pripelje do prvega petelina. Medtem se je zdanilo in petelin je odletel. Generalov prijatelj pa je stisnil osuplemu Čeledinu roko in se mu prav topla zahvalil za edinstveni užitek. Po poti domov je Čeledin premišljaj, da so še ljudje, ki v opazovanju uživajo naravo in ki žele, da njene lepote ne bi nikdar okrnili.

To mi je Anton pravil pred štirimi leti, ko sva se dogovarjala, da me v začetku maja pospremi na petelina. Pa ga je kruta usoda v začetku aprila 1969 iztrgala iz naših vrst. Naj mu bodo te vrstice v trajen spomin!

Tone Ferkat,
LD Hrenovice

Kako je oče Gojzdar postal lovec

Preden so Zasavsko gričevje prevali proti zahodu na Trebeljevem v Ljubljansko kotlino in proti jugozahodu čez Obolno (771 m) na Dolenjsko, se razprostrejo nad dolino potoka Reke s

Foto D. Namestnik: *Gojzdar pripoveduje*

kostanjem porasli hribi Reka—Gozd. Kljub obilnemu kostanju tu ne pominjajo divjih prašičev do pred desetimi, petnajstimi leti. Razen 1935. leta, ki je bilo za tedanjega lovca, sedaj že pokojnega lovca in gostilničarja Boriška dokaj nenavadno. V zakupu je imel ves predel od Štangaških Poljan po okrajni cesti na Trebeljevo, čez Obolno na Osredek in po Pasjih ulicah spet do Poljan.

Tega leta so se od nekdaj priklatili divji prašiči in nebodigatreba prav tedaj, ko je bila koruza pred dozoritvijo. Seveda jim je šla v slast, najboljša pa je bila menda Gojzdarjeva. Tedanji gospodar, ki je sedaj že za starega pri hiši, in lovca sta škodo ocenila. Po dolgem pregovarjanju sta se dogovorila, da za odškodnino, ki naj bi je bilo kar precej, dobi Gojzdar »podzakup« za tri leta delovišča. Tako je imel potem tri leta pravico loviti v vsem Reka—Gozdu tja do Jozelna, toda brez Solca.

Stari Gojzdar je imel orožni list že od leta 1918, lovec pa je postal šele tedaj s »pomočjo« divjih prašičev. Rad obuja spomine in mladi lovci ga z zanimanjem poslušajo. Tako je povedal, da je tedaj uplenil tudi prvega prašiča, ko so na Veliko sredo v snegu trije skočili izpod borovca ob njivi. Podrl ga je s šibrenico, v naboju pa je imel

dve krogli. Tista tri leta je tudi uplenil precej lisic, jazbecov in zajcev. Pravi, da mu je bila škoda po divjadi le tedaj pošteno povrnjena.

Dane Namestnik

Literatura

France Avčin: Človek proti naravi

Poznam atom, posledice njegovega zločina, ljubim naravo, del njenih otrok — divjad. Bodimo v nesreči srečni, ker imamo plemenitega Avčina, in obžalujmo, da smo pokvarjena zverjad!

Nikolaj Lapuh

Tehniška založba v Ljubljani je izdala to 182 strani obsegajočo, lično opremljeno knjigo z nekaj fotografijami, ki ponazarjajo nekatere opise razdejanja v naravi. Pestro in bogato vsebino bi strnil v prispodobni o štirih apokaliptičnih jezdecih (kuga, vojna, lakota, smrt), ki so na pohodu, da uničijo svet in človeštvo, če se ne bo pravi čas zavedelo strahotnih znamenj na nebu in na zemlji in se človeku ne

posreči, da premaga te jezdecce — samega sebe. V I. delu knjige, ki je nekaj uvod v drugi dokumentarni del, opisuje avtor dogajanja v naravi, ki jih povzroča človek s svojo tehniko na zemlji, v vodi in v zraku. Glavni branik teh nepogrešljivih elementov za življenje na Zemlji, posebej za človeka pa je gozd, ki ga z malimi izjemami najkružeje uničuje.

Drugi del je pravzaprav ena sama grozljiva obtožba človeka na podlagi dokumentov, zbranih z vsega sveta. Ti nazorno pričajo, kako človek s svojo tehniko ruši ravnotežje elementov v naravi in si pripravlja lastni pogin. Za boljše razumevanje opisuje avtor razvoj vesolja, oizroma našega osončja, posebej Zemlje, nastanek življenja, rastlinstva in živalstva ter končno človeka.

V poglavju »Sodelovanje za varstvo narave« omenja posebej lovstvo v Sloveniji v sestavku »Lovstvo — rešitelj divjadi«, str. 62—64, in končuje: »Pravi lovec je človek s srcem, ki hitreje in močneje bije, če gleda živa čudesa Narave. Spoštuje jih in vse bo naredil, da jih ohrani. Ne le za svojo puško in trnek, temveč tudi in predvsem za veličino pramatere Narave«.

Ker je snov prepestra in preobširna, da bi jo mogel zajeti v nekaj nepomembnih stavkih, navajam iz II. dela zgolj naslove poglavij: Človek se pojavi na Zemlji, Človek do pričetkov industrializacije

Človek uničuje divje živalstvo

Sodelovanje za varstvo narave

Človek preseljuje živalstvo in rastlinstvo

Človek si uničuje plodno zemljo

Človek si uničuje vode

Človek si zastruplja naravo

Človek se igra z ognjem v atomu

Človek preplavlja zemljo. Ta edinstvena naša knjiga bi zaradi svoje aktualnosti in poučnosti morala priti — ustrezno prikrojena — v naše šole vseh stopenj. Pri vsej svoji strokovnosti jo pa odlikuje preprost, jasen

in klen slog, prava domača slovenska beseda. Lovci smo avtorju kot uglednemu lovcu za to delo še posebej hvaležni in mu iskreno čestitamo.

M. Š.

Fotoamater

S fotoaparatom na obisku pri muflonih

Napredek v fotografiji je iz dneva v dan večji in zato fotografiranje zahteva vedno več znanja. Najlepše in najmikavnejše motive pa nam gotovo nudi narava iz življenja divjadi. Z veseljem sem se odzval vabilu lovcev iz Kamniške Bistrice, da naj obiščem muflone s kamero. Vzpenjal sem se po dolini Bistrice, oborožen z »Leico«, tovarne Ernest Leitz Wetzlar, ki je na pogled enostavna, sicer pa genialno sestavljena. Njena uporabnost je velika: majhni negativni, velike povečave, 36 posnetkov. Pred 40 leti sem nabavil »Leico« III a s Sumarjem F = 5 cm, 1 : 2 in sem še danes z njo zadovoljen.

Najprej sem napravil obisk na Brsnikih, pa muflonov ni bilo doma. V novem lovskem domu me je tovariško sprejel direktor gojitvenega lovišča »Kozorog« Milan Kemperl in mi med drugim povedal, da prva naselitev muflonov leta 1953 v Kokri ni uspela, pač pa so se leta 1964 spuščeni mufloni v Hudih koncih v Kamniški Bistrici dobro »prijeli«. Sedaj je v koloniji 60 živali. Zato name-

ravajo zgraditi zanje večjo oboro. Končno mi je zaželel dober pogled s kamero. Opoldne sva z Jožetom Uršičem srečala lovca Janeza, namenjenega krmit muflo- ne pod Kopišči. Kmalu nad bregom Bistrice smo jih ugledali trop. Od lope za krmo sem se tik za Janezom počasi tihotapil do krmišča, se skrtil za debelo smreko, počepnil in nepremično čakal. Uršič je ostal pri lopi, da je obrnil pozornost muflo- nase. Janez je založil krmišče in se vrnil k lopi. Mufloni so od daleč opazovali človeka s košem. Premikali so se v tropu po gozdu, le star močan oven je stal daleč od tropa in nepremično

opazoval. Dva mlada pa sta se odcepila in se previdno bližala krmišču. Pazljivo ocenim razdaljo na 15 metrov: zaslonka 11, čas 1 : 100, film 22/10 DIN in že sem ju ujel na filmu. Ko posnetek ponovim, sta me muflo- na opazila in že jih ni bilo. Zaman sem čakal, da bi se vrnila. Odšel sem k lopi na posvet. Janez ponovi pot s košem do krmišča, spremlja ga Uršič, da bi pozornost obrnila nase. Medtem sem sam visoko nad krmiščem, v nasprotni smeri, v kritju drevja zalezoval starega ovna. Bila je že druga ura čez poldne. Muflon je bil obrnjen h krmišču in vse nemirnejši je postajal. Si-

tuacija je bila že kočljiva. Brž se odločim, tvegam še nekaj korakov, poklekнем in na 10 metrov — zaslonka 8, čas 1 : 100 — sprožim. Muflon se prestopi. — Še dva posnetka! In že odskoči v gozd. Hotel sem zalesti še trop, a zaman. Dovolj so bili že vznemirjeni in pričelo se je že rahlo mračiti. Vesel uspeha in prvih posnetkov žive divjadi v zasneženem gozdu v novem letu odidem s tovarišema v gozdarski dom na Kopišjih, kjer je bila zbrana vesela družba lovcev in prijateljev. Jaz pa sem premišljeval, kaj je lepše in trajnejše: fotografija ali strel?

Vladimir Pleničar

Mladi pišejo

Divjad pozimi

Pozimi se radi držimo toplih peči in pri tem nekateri lovci ne pomislijo na divjad, ki lačna prezeba v snegu pod milim nebom. Dolžnost vsakega lovca je, da v globokem snegu divjadi pomaga, saj bi sama težko prebila zimske težave. Midva z očetom imava nekaj zasilnih krmišč za fazane. Ko sem bil pozimi nekaj dni prost šole, so se v bližini doma pojavile tudi srne. Z očetom sva jim položila nekaj suhe detelje. Drugi dan sem šel gledat in opazil, da jo je precej manjkalo. Zato sem jo še nekajkrat nesel. Ko sem se vrnil v šolo, je srnam nosil hrano oče, ki je eden tistih lovcev, ki vedo, kako se pozimi pomaga divjadi, da se obdrži v lovišču. Marsikateri lovec pride v gozd le, ko je čas lova, da seje svinec po divjadi, ki je s pomočjo drugih prebila zimo, ter se veseli lepih trofej, ki so mu jih tako rekoč pripravili drugi. Mislim, da je v lovskih družinah še preveč takih, ki na ta način pri-

dejo poleti na lahek način do trofej. Upajmo, da bo čas obrnil na bolje.

Emil Konkolič,
učenc ŽPTŠ,
Dolenci — Goričko
v Prekmurju

Lovska organizacija

Lovska družina Zagorje ob Savi — dom in prapor

Ob izidu začasnega zakona o lovu LRS 1946 s pravilnikom o lovski organizaciji so se začele ustanavljati lovske družine in tako je bila 14. junija 1946 ustanovljena tudi LD Zagorje. Ob ustanovitvi je štela 19 članov. Iz leta v leto je članstvo naraščalo; družina je po 10 letih štela že 50 članov. Od tedaj pa do danes niha število okoli tega števila.

Novembra 1949 je bila po takratnih določilih, da morajo lovišča obsegati najmanj 5000 ha, družina priključena LD Trbovlje, a se je že avgusta 1950 na ponovnem občnem zboru zopet formirala samostojna LD Zagorje, kateri je bila priključena LD Čemšenik. Z zakonom o lovu leta 1954 se LD Čemšenik osamosvoji, tukajšnji družini pa ostane bivše lovišče z manjšimi korekturami v velikosti 2810 ha.

Leta 1950 družina zgradi majhno lovsko kočjo, s prostovoljnimi delom ter z denarnimi in materialnimi žrtvami članov.

V letu 1958 prične družina graditi lovski dom na idiličnem kraju v neposredni bližini razvalin gradu Gamberk. Gradnja doma je trajala celih 10 let in še sedaj niso dograjene podstrešne sobe. Vzrok za to je v pomanjkanju finančnih sredstev. Ima pa dograjen vodovod, zanj so bili potrebni 3 rezervoarji, nad 200 m cevi, elektromotor in kabel. Tu je priskočila na

Lovski dom LD Zagorje ob Savi

pomoč SO Zagorje, ki je dotirala znesek za nakup cevi iz sklada za male asanacije. Nadalje je bila na vrsti 800 m dolga cesta skozi gozd. Treba je bilo podreti drevje, razstreliti korenine, z buldožerjem razorati traso in napeljati grušč za utrditev terena. Pri tem je pomagalo gozdno gospodarstvo z dovozom grušča. Dostop do doma je omogočen za vsa motorna vozila.

V domu so vse potrebne naprave in v celoti ustre-

zajo današnjim predpisom. Dom je namreč stalno oskrbovan in ima tudi prenočišča. Bo torej važen faktor za lovski in splošni turizem. Stoji namreč poleg zgodovinskih razvalin gradu Gamberk in je izhodiščna točka za razne izlete v bližnjo in daljno okolico: Medijske toplice na Izlakah, Zasavska gora, Čemšeniška planina, Vrhe in Partizanski vrh.

Družina je torej opravila ogromno, dolgotrajno delo. Velika zasluga gre vsem

članom, enim več, drugim manj. Skupno so opravili dobrih 20 000 fizičnih in organizacijskih ur. Poleg tega je še vsak po svojih zmožnostih prispeval denarni delež.

Ko je družina prejela lovišče v upravljanje, je bil stalež divjadi daleč pod bonitiranim. V teku nekaj let je stalež na podlagi posebnih gojitvenih ukrepov dosegel bonitirani stalež. V letu 1949 se pojavijo divji prašiči, ki so sedaj le še prehodna divjad.

S poljskimi jerebicami je družina večkrat poskusila, a brez uspeha. Srečo in uspeh pa je imela pri fazanih. Žal, predelov zanje LD nima veliko. Jereb je kar primerno zastopan. Ta vitez naših gozdov pa bo uspeval le, dokler bodo gozdovi ohranili svojo naravno strukturo. Zaradi lovskega užitka, ki ga nudi, ga družina ščiti z vsakoletnim minimalnim odstrelom. Divji petelin se zadržuje samo na območju lovske tromeje. Mejne družine so se domenile, da vsako leto odstrelje izmenično po enega. Z zajcem še zdaleka ni idealno in to z ozirom na značaj in nadmorsko višino lovišča. Lovišče pa ima prav dobre naravne pogoje za srnjad in je lovišče specifično srnje lovišče. Dejanski stalež popolnoma ustreza bonitiranemu staležu, saj je ta divjad zastopana po vsem lovišču.

Pri roparicah ima prednost lisica, kar je značilno za hribsko lovišče. Težko pa jo je držati na kratko zaradi prepovedi uporabe cianovodikovih ampul. Od drugih dlakastih roparic pridejo v poštev še podlasica, dihur, hermelin in tudi kuna zlatica. V dolgih presledkih pride na obisk divja mačka. Tako je bilo tudi letos januarja. V dolini blizu vasi Kotredež je izpraznila kokošnjak do zadnjega kljuna, kar pa je morala plačati s svojim kožuhom. Od ujed so zastopane kragulj, kanja in skobec, ki pa niso tako številne. Ker so vse roparice sestavni del favne, bodo pač še nadalje obstajale, treba jih bo le držati v šahu. Hiše rastejo kot gobe po dežju; nastajajo cele naselbine in vasi. Zaradi tega se krči površina lovišča na škodo divjadi. Poseben problem je v jugovzhodnem predelu lovišča. Tu se useda na rastlinje prah iz cementarne in termoelektrarne v Trbovljah, ki negativno vpliva na rastline, njihovo rast in prehrabeno vrednost. Opazni so pogosti primeri nenaravne obrabe zobovja pri srnjadi zaradi prahu na rastlinah. 31. avgusta 1969 je tukajšnja družina slavila novo

Člani LD Zagorje ob Savi

zmagovito z razvitjem prapora. Slovesnost je bila pred lovskim domom. Po uvodnem pozdravu je starešina Jože Očepek podal kratek historiat družine, se zahvalil vsem, ki so pripomogli k tej slavnosti. Še posebno se je zahvalil skupščini občine Zagorje (SO), ki je prevzela pokroviteljstvo. Zahvalil se je tudi vsem LD, ki so se je udeležile s svojim zastopstvom, še posebno onim, ki so prišle s svojimi prapori na pobratimstvo s tukajšnjim praporom. Za starešino povzame besedo Hinko Rus, podpredsednik Skupščine občine Zagorje. Izreče priznanje družini za njeno požrtvovalno delo, želi ji nadaljnjih zmagovitih pridlovskemu gospodarstvu in v korist divjadi, ki krasi naše gozdove, razvije prapor in ga izroči praporščaku LD. Sledilo je pripenjanje spominskih trakov in pobratenje praporov.

Prapor krasi 8 spominskih trakov ter 89 zlatih in 8 srebrnih žebličkov. Za spominske trakove so prispevali: SO Zagorje, SZDL Zagorje, LZ Zasavje, Tovarna elektroporcelana Izlake, Meso Zagorje, Konfekcijsko podjetje Lisca DE Zagorje, Cementarna Trbovlje in Lesno podjetje SVEA — DE Zagorje.

Uradni del prireditve je zaključil starešina in želel navzočim kar naprijetnejšo zabavo. Ob zvokih godbe je kmalu nastalo veselo razpoloženje, ki je trajalo...

Matko Šulin

Pobratenje LD Dol. Logatec in LD Ljutomer

Člani LD Dol. Logatec so že pred vojno zahajali na Murško polje med »zeleno brate« in prav radi lovili v teh znanih in bogatih loviščih. To lepo tradicijo so posamezniki nadaljevali tudi po vojni, še najbolj pa so se te vezi utrdile v preteklem letu. Lanske jeseni so prijatelji lova povabili člane LD Ljutomer na Notranjsko v Dol. Logatec. Ljutomerčani so se prav radi odzvali. Sicer jim pravega lovskega užitka Loga-

čani niso mogli nuditi, zato so jih pa povabili na polhe, kar je bilo za Ljutomerčane posebnost. Dve noči so preživeli med logaškimi polharji. Za nadvse prisrčen sprejem je poskrbel starešina družine Dušan de Gleria. Ves Logatec je bil pokonci, ko so prišli Stajerci. Razpoloženje pa se je še stopnjevalo, ko so zapeli: »Sem fantič zelenega Štajerja, sem vedno korajžen, vesel...« Po programu so si Ljutomerčani ogledali tudi Postojnsko jamo in občudovali posebnosti kraškega sveta. Za tem so logaški lovci odpeljali goste v lovski dom, kjer se je razvil pravo dvodnevno lovsko rajanje. Napis »Dobrodošli bratje iz vinorodnih goric!« jim je povedal, da bodo kakor doma. Se posebej pa so bili vzradoščeni, ko jih je osebno pozdravil z dobrodoščico predsednik logaške občine Vinko Haložan.

Lov na polhe je trajal pozno v noč. Toda ob vsem trudu gostiteljev poljšji lov tokrat ni prida uspel. Toliko pač, da so si štajerski lovci lahko ogledali zanje malo poznane »podgane«. Leto ni bilo poljšje, vendar so gostje lahko pokusili poljšjo rižoto. Ob dobrem vinu, raznih igrah in mnogih šalaj je bila noč kar prekratka, in z najlepšimi doživetji. Kmalu zatem, ko je bila lovska sezona na višku, so pa logaški lovci prišli v Prlekijo. V lovskem domu smo se prisrčno pobratili. Na fazanjem lovu so gostje naredili mnogo lukenj v zrak, kar pa seveda ni motilo dobrega razpoloženja ob iskrem ljutomercanu. Sklenili smo neločljivo lovsko prijateljstvo, ki ga bomo sleherni leto osvežili z medsebojnimi obiski.

Drago Novak

Zvišanje članskega prispevka Lovski zvezi Slovenije

Lanskoletni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je bil po

članu 35 din. Na seji upravnega odbora LZS, 7. III. 1970, je bil sprejet proračun Lovske zveze Slovenije za lovsko leto 1970/71. Letni prispevek po članu se je zvišal od 35 din na 37,50 din, torej za 2,50 din. Zakaj?

Lani je LZS plačevala za vsak izvod »Lovca« po 0,14 din poštne, letos se poštšina za vsak poslani izvod po Jugoslaviji zviša na 0,40 din, torej pri enem poslanem izvodu za 0,26 din ali 185%. Na leto (12 števil) se torej poštšina na člana zviša skupno za 3,12 din.

Cena notranjega papirja »Lovca« se je od lanskoletnih 3,66 din za kg zvišala na 4,27 din, to je za 0,61 din pri kg oz. za 16,7%. Z drugo besedo: papir za 12 izvodov »Lovca« (brez platnic) je lani stal 3,70 din, letos 4,32 din ali 0,62 din več na leto.

Poština in papir sta podražila »Lovca« v lov. letu 1970/71 skupaj za 3,74 din. Z lanskoletnim presežkom dohodkov od reklamnih oglasov v »Lovcu« pa bo možno razen še nekaterih drugih povišanj kriti vsakemu članu lovske organizacije tudi del obrazložene podražitve — in sicer z 1,24 din (od 3,74 din).

Od 37,50 din prispevka odpade za »Lovca« 34,81 din, za organizacijo LZS 1,19 din in za Lovsko zvezo Jugoslavije 1,50 din.

Več o seji upravnega odbora oz. proračunu LZS bo v naslednji številki »Lovca«.

Uredništvo

Odprto pismo Lovski zadrugi »Lovec«

Spoštovani tovariši!

Kaj čuden občutek dobi lovec, katerega prvokrat zanesse pot v vašo trgovino v Ljubljani. »Ali sem prav vstopil,« se sprašuje. Seveda, saj je nad vrati tabla, ki zagotavlja, da je to res trgovina naše Lovske zadruge. Tudi na ovojnem papirju, v katerega mu zavijejo blago, ki ga je kupil — če ga je seveda našel — piše, da tukaj prodajajo

vse za lov, ribolov in šport. Stvar pa izgleda nekoliko drugače, kot piše na papirju. Prvo, kar opazi lovec ob vstopu, je kup vsakovrstnih smuči, palic in sank, na pultu pa vzorci raznih varnostnih vezi in smučarskih očal. Police so polne butanskih gorilnikov in svetilk, copat za košarko, tenis in druge športe... Ribiči se kaj težko odloči, ko kupuje palico za ribolov; lepljenk, cepljenk, steklenk in bambusovk je na pretek. Kolesca za ribolov izbiraš lahko po mili volji: majhna, velika, za muharjenje, vijačenje in beličarjenje, japonska, nemška, češka, italijanska, pa mogoče še kakšna druga. Blestivke, trnki, umetne muhe, vrvce za muharjenje, predvrvice, podmetalke, visoki škornji, nizki škornji, srednji škornji, škatlice, plovci, vseh najboljših svetovnih znamk. Mislim, da edino snobizem napoti ribiča čez mejo, da si tam izpopolni svoj pribor, mogoče pa tudi razlika v cenah v korist onih onstran meje.

Kaj pa lovski oddelek? O, tudi tega imajo. Bale si-vega, rjavega in zelenega lodna, cela galerija verižic, verig in ovratnic za pse, kozarci za lovsko sobo, okrasni predmeti iz rogovja, pa tudi nekaj streliva in celo nekaj pušk. No, teh zadnjih je res bolj malo. Madžarske in češke šibrenice, češke kombinirane in malokalibrske puške ter repetirke kranjske puškarne v standardnem kalibru 8 × 57 in včasih še kake drugačne puške.

V reviji »Lovec« beremo članke o lovskem orožju izpod peresa priznanih strokovnjakov ing. Šušteršiča, ing. Simoniča in dr. ing. Avčina, ki so trdno prepričani, da je poleg »mavzerja« in malokalibrskih pušk na svetu tudi kaj boljšega. Malokalibrski nabojček .22 Long Rifle je zamenjal odlični .22 Winchester Magnum in še boljši .22 Remington, ki predstavlja res imeniten naboj za lovopust; Nemci ga kljub svoji strogosti in lovski pravičnosti dovoljujejo celo za odstrel srnjadi.

Ameriška naboja 30-06 in novejši 308 Win. sta uspešno začela izpodrivati klasične evropske naboje, saj številne nemške in avstrijske puškarne in trgovine preko svojih katalogov ponujajo cel kup repetirk in kombiniranih pušk v omenjenih, pa še v desetinah drugih modernih kalibrov. Nima smisla naštevati, saj vedo vsi, ki prebirajo Lovca pa še kakšno drugo revijo, koliko novega je vsako leto. Izgleda pa, da tovariši pri Lovski zadrugi tega ne veste, ker si drugače ne znam razlagati skromne, če ne že kar borne izbire lovskega orožja in streliva.

Leto za letom gre skozi skladišče Lovske zadruge vsaj 75% uplenjene velike divjadi v Sloveniji, pretežno v izvoz na konvertibilna področja. In kaj kupimo za devize, ustvarjene s prometom od divjačine? Vse prej naštete športne in ribiške potreščine, razen Elanovih smuč in sank. Seveda mora nekdo uvažati tudi tako opremo in prav je, da Lovska zadruga skrbi tudi za ribiče, vendar za ribiče skrbi tudi NAMA, Centromerkur in Slovenija-šport. Slednji ima tudi odelek za lov, ki je večkrat bolj založen kot trgovina Lovca. Slovenija-šport, ki nima niti dinarja od prodaje divjačine, nudi možnost za naročila nemških in avstrijskih kombiniranih pušk, katere ima večkrat tudi na zalogi. Nekaj časa so imeli v izložbi bokarico z menjalnimi cevmi; cena preko 1 milijon S din. Kmalu so jo prodali. Tudi trocevke gredo dobro v denar. Prepolne delavnice zasebnih puškarjev kažejo zanimanje slovenskih lovcev za dobro in moderno, čeprav dražje orožje. Zakaj ne bi torej Lovska zadruga nabavljala modernega lovskega orožja in streliva, ali pa vsaj posredovala pri nakupu.

Mislím, da imate s češkimi proizvajalci dobre poslovne zveze. Zakaj ne bi uvozili nekaj njihovih izredno kvalitetnih repetirk, katere izdelujejo kar v 10 modernih kalibrih, od .222 Remington do 30-06. Tudi v

Crveni zastavi izdelujejo repetirke v 13 podobnih kalibrih. Mogoče bi se dalo tudi od njih kaj dobiti, seveda če nimajo pri prodaji pušk podobnih prijemov kot pri prodaji avtomobilov. Naši sosedje Italijani so mojstri v izdelovanju lovskih šibrenic; Beretta, Franchi, Perazzi, sama svetovno znana imena... Rekli boste, kdo bo kupoval tako drago orožje. Kar brez strahu. Mislím, da je primer Slovenija-športa dovolj zgovoren. Za dobro orožje smo pripravljeni dati več denarja.

Če se na evropskem tržišču pojavi nov model avtomobila, pralnega stroja ali peči za centralno kurjavo, je kmalu dovolj kupcev tudi v Sloveniji in kaj hitro uvozna podjetja začnejo ponujati take izdelke tudi pri nas, pod bolj ali manj ugodnimi pogoji. Le za orožje in strelivo takega uvoznika ni.

Menim, tovariši iz Lovske zadruge, da bi to morali biti vi; če pa mislite, da to ni vaša naloga, pa vsaj spremenite besedilo na ovojnem papirju v: »Vse za šport in ribolov, za lov pa zelo malo.« Pa brez zamere.

Inž. Miha Adamič
Kočevje

Jubilanti

Jože Kristen, član lovske organizacije od leta 1924, član UO Kinološke zveze Slovenije, večletni blagajnik oz. član UO LZ Notranjske, član komisije za lovske izpite, znan kinolog in sodnik za pse goniče in jarmarje, praznuje svojo 70-letnico. Zglednemu lovske-mu tovarišu, odličnemu lovske-mu vzgojitelju in kinologu čestitamo k njegovemu jubileju vsi lovci notranjske lovske zveze in mu ključemo še na mnoga zadovoljna leta!

LZ Notranjske

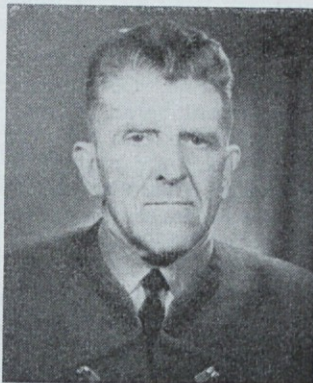
Franc Oražem st., 70-letnik, član in soustanovitelj LD Dolenja vas, lovec od leta 1945. Bil je starešina družine in zvest gojitelj divjadi. Dragemu jubilan-tu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih in srečnih let v naši sredi!

LD Dolenja vas

Jakob Vedervol, član in soustanovitelj LD Dolenja vas, je prekoračil življenjski mejnik 70 let. V lovstvu se udejstvuje že izpred dru-

Jože Kristen

Jakob Vedervol

Franc Oražem

ge svetovne vojne. Bil je starešina in večletni predsednik nadzornega odbora. Spoštovanemu in iskrenemu lovske-mu tovarišu čestitamo in mu želimo, da bi še dolgo zahajal v gozdove Velike gore.

Člani LD Dolenja vas

Franc Derenčin, član LD Trnovo, 60-letnik. Za njim je 24 let plodnega dela v lovskih organizacijah. Starešina LD je bil od 1949 do 1967, soustanovitelj LZ Slovenije, LZ Ljubljana in Kinološke zveze Slovenije. Bil je član UO LZ Slovenije ter dolgoletni član UO LZ Postojna. Odlikovan je z redom za lovske zasluge II. stop.

Spoštovanemu lovske-mu tovarišu in ogranizatorju iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih let v zeleni bratovščini.

LD Trnovo

Marjan Lokar praznuje 5. aprila svojo 70-letnico in pol stoletja lovskega udejstvovanja. Od ustanovitve neumorno deluje v LD. Vsa leta je v njej kot član UO opravljal važne funkcije, sedaj je starešina. Jubilan-tu, ki ga nista uklonila fašistični teror, niti vipavska burja, želimo še mnoga zdrava leta v zeleni bratovščini.

LD »Hubelj« Ajdovščina

Viktor Bonča, član LD Javornik, praznuje svojo 70-letnico in 50-letnico lovskega udejstvovanja. Še vedno aktivnemu lovske-mu tovarišu, neprekosljivemu v lovski latinščini iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo ognja.

Člani LD Javornik

Iz LD Hotedršica

Ivan Brenčič, 60-letnik, ustanovni član družine, več let član upravnega odbora in sedaj član nadzornega odbora.

Karel Čepon, 70-letnik, ustanovni član družine, preko 10 let njen starešina in še sedaj član upravnega odbora. Za svoje delo v družini je bil imenovan za častnega člana.

Franc Dolenc, 60-letnik, ustanovni član družine in sedaj njen starešina.

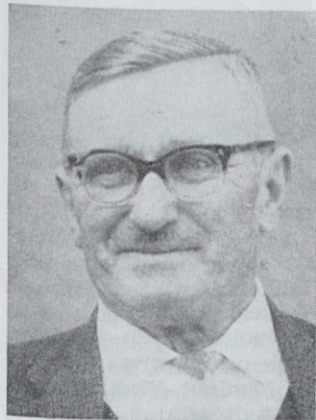
Ivan Leskovec, 60-letnik, član družine od leta 1958.

Maks Petrovičič, 80-letnik, član družine od leta 1965.

Joža Stojkov, 60-letnica, članica družine od leta 1965.

Vsem jubilantom še mnogo zdravih in uspešnih let v lovskih vrstah!

Člani LD Hotedršica

Jože Žolgar

Viktor Bonča

Jože Rotar

Jože Rotar, soustanovitelj LD Dobovec nad Trbovljami, 75-letnik, se še vedno udeležuje vseh posvetov in lovov. Med drugo svetovno vojno se je takoj vključil v NOB, kmalu pa je bil izdan in zaprt. Vedremu tovarišu čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let med nami.

LD Dobovec — D. M.

Franc Marinčič, član LD Tabor-Zagorje, 60-letnik, soustanovitelj LD, 16 let njen starešina, 2 leti tajnik, 2 leti gospodar in blagajnik, ki je z velikim uspehom vodil njene posle. Vsa leta je bil tudi član UO LZ Postojna. Uspešno je vzgajal mlade lovce in gojil ter šolal lovske pse. Sedaj je predsednik nadzornega odbora in član raznih komisij v družini. Odlikovan je z znakom za zasluge. Še vedno se udeležuje vsega dela v LD in ne zamuja skupnih lovov. Vedno vedremu, zglednemu lovskemu tovarišu čestitamo k živ-

Franc Marinčič

Marjan Lokar

ljenjskemu jubileju in mu kličemo še na mnoga zdrava leta v zeleni bratovščini.

Lovci LD Tabor-Zagorje

Jožetu Žolgarju, tajniku, kinološkemu referentu in mnogoletnemu lovovodji LD Podčetrtek, iskreno čestitamo k njegovi 70-letnici z željo, da mu Diana nakloni še dokaj zadovoljnih let v krogu zelene bratovščine.

LD Podčetrtek — V. V.

Umrli

Dr. France Žekar

V 84. letu življenja je umrl naš častni član LD Višnja gora, tovariš dr. France Žekar. Bil je dolgo vrsto let tajnik naše LD in vzor pravičnega lovca. Rodil se je v Podčetrtku na Štajerskem in bil uslužbenec pri železnici v Ljubljani. Ni bil samo dober in pravičen lovec, bil je tudi plemenit človek, ki je gojil veliko ljubezen do petja, glasbe in narave. Po končani prvi svetovni vojni je bil kapelnik železničarske godbe v Mariboru. Sodeloval je tudi pri Planinskem društvu. Planine in gozdovi so mu bili najljubši tovariši. Vsem nam je znan njegov veliki rek:

»Vrhovi življenja so zasidrani v spoznavanju in vrednotenju božanstvene prirode.«

Med te vrhove se je uvrstil tudi dr. France Žekar, zato bo spomin nanj trajen in svetel!

LD Višnja gora — Š. B.

Ivan Hartl, član LD Jamnica, je 18. januarja 1970 sredi koroških gozdov omahnil v večnost. Pokojnik je bil vzoren lovec in zavzet kinolog, neločljiv od svojih brak-jazbečarjev. Pri mnogih kinoloških prireditvah je sodeloval kot organizator, sodnik in vod-

nik. Njegovi psi so bili na republiških in mednarodnih prireditvah nagrajeni z najvišjimi ocenami. Preprost, veder in šegav je mlajšim lovcem nesebično posredoval svoje lovsko in kinološko znanje. Vseposod nam bo manjkalo dragega Ivana, ki ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

Lovski tovariši

Rado Pintar, soustanovitelj in član LD Stol-Žirovnica, je 49 let star 23. 1. 1970 podlegel zahrbtni bolezni. Pokojni je bil rezervni kapetan I. iz NOB, aktiven v raznih družbeno-političnih organizacijah, v samoupravnih organih Železarne Jesenice, predvsem pa dosleden in pravičen lovec. S Teboj, dragi Rado, smo izgubili zelo izkušenega človeka, ki je v vseh primerih znal odločno in človeško svetovati ter pomagati.

Kot vedrega in nasmejanega lovskega tovariša, velikega zaščitnika divjadi Te bomo ohranili v trajnem spominu.

Lovci izpod Stola — A. Z.

Albin Vezjak, član LD Polskava, je na poti v službo 8. 6. 1969 podlegel prometni nesreči. Ob odprtem grobu te ni zdramil lovski rog, ne salve iz pušk tvojih lovskih tovarišev. Dragi Albin, počivaj mirno v zemlji slovenski!

LD Polskava — A. F.

Ivana Koropca, člana in soustanovitelja LD Polskava, smo lovski in partizanski tovariši 21. julija 1969 spremili na njegovi poslednji poti. Vedrega lovca in Maistrovega borca bomo ohranili v trajnem spominu.

LD Polskava — A. F.

Vencelj Malavašič, član, soustanovitelj, častni član in prvi starešina, tri četrt stoletja lovec, nas je v 93. letu življenja za vedno zapustil. Vzornemu lovcu, gojitelju divjadi, vedremu in šaljevemu lovskemu tovarišu, učitelju mladih lovcev in kinologu časten spomin!

LD Vrhnika

Franc Gruden

France Lupše

Vencelj Malavašič

Maks Skaza

Martin Motaln, član LD Šmartno, je v 74. letu starosti preminil. Bil je tudi lovski čuvaj. Vzornega lovca bomo ohranili v svetlem spominu.

LD Šmartno na Pohorju

Matija Motaln, ustanovni član LD Šmartno, nas je v 80. letu starosti za vedno zapustil. Bil je več let starešina družine in odlikovan z znakom za lovske zasluge. Spoštovanega lovskega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

LD Šmartno na Pohorju

France Lupše, član in častni član LD Pristava, nas je v 72. letu starosti nenadno zapustil. Pol stoletja je lovil po zeleni Spodnji Štajerski. Vedremu lovskeemu tovarišu naj bo trajan spomin.

LD Pristava

Franc Gruden, član LD Žiri, nas je novembra 1969 v 79. letu življenja zapustil. Soustanovitelj družine je bil, dolgoletni njen blagajnik, aktiven lovec še izpred vojne in vzoren učitelj mladih lovcev. Priljubljenega

in iskrenega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Lovci LD Žiri

Maks Skaza, soustanovitelj in član 'LD »Jože Lacko« Ptuj, je v 71. letu starosti zapustil naše lovske vrste. Vestnega in vedrega lovskega tovariša bomo ohranili v častnem spominu.

LD »Jože Lacko«, Ptuj

Anton Komovec, član LD Planina pri Rakeku in prvi njen tajnik, je star 61 let nenadno omahnil v večnost. V slovo mu je zadonel lovski rog in odjeknili častni strelji. Zglednega lovskega tovariša ohranimo v trajnem spominu!

LD Planina pri Rakeku
J. S.

Alojz Boh, član LD Ribnica na Dolenjskem, njen soustanovitelj, večletni funkcionar in odlikovanec, nas je v 70. letu življenja za vedno zapustil. Dobrega tovariša in pravičnega lovca bomo ohranili v trajnem spominu.

Člani LD Ribnica

Lovska kinologija

Evropa-pokal – nemški kratkodlaki ptičar

Po zaslugi in prizadevanjih predsednika DLP Vladimira Pleničarja je DLP že preko 10 let v dobrih odnosih z inozemskimi kinološkimi organizacijami. Posebej pa je njegova zasluga, da je po njegovem osebnem poznanstvu s predsednikom zveze za nemške kratkodlake ptičarje Nemčije, dr. Byhainom, DLP prejela povabilo za udeležbo na prireditvi, ki je bila prvotno določena za oktober 1969 v Čeških Budjevicah. Zaradi znanih dogodkov na Češkem so prireditve prenesli v bližino mesta Wels v Avstriji. Zvoljo tega je izostalo 32 prijavljenih psov s Češkoslovaške, tako da je za Evropa-pokal tekmovalo le 75 psov iz 7 držav. Telesno ocenjevanje je bilo določeno za 9., 10. in 11. oktober. Sodnijski zbor je bil razdeljen na 13 skupin in vsaki skupini je bilo dodeljenih 5 ali 6 psov. Lovišča so bila v okolici Welsa, tudi do 26 km oddaljena, jezero Traun za vodno delo celo 55 km. Vreme je bilo ves čas ugodno. Pogoji za udeležbo so določali: starost psa najmanj 2 leti, telesna ocena najmanj prav dobro in da je doma opravil 2 tekmi s prvo oceno. Namen prireditve je bil pokazati delo psa sodobne vzgoje na polju in v vodi.

Predmeti tekmovanja so bili:

1. Poljsko delo: nos, iskanje, vztrajnost in hitrost, stoja, obnašanje ob divjadi, strelomirnost.
2. Vodno delo: šarjenje za raco, prinašanje iz globoke vode.
3. Način prinašanja: jerebice, fazana, race.
4. Ubogljivost (poslušnost): pri poljskem delu, pri vodnem delu. Ugotovitev »ost-

rosti« ni bila v programu. Telesno ocenjevanje so komisije opravile ločeno za pse in psice. Sodelovala sta po dva sodnika iz Avstrije in Zah. Nemčije in po eden iz Francije in Nizozemske. Vsak pes je bil kratko, jedrnat opisan, na kar je komisija določila telesno oceno. Po ocenitvi je vodja skupine navzočim opisal pozitivne in negativne pojave in vprašal lastnike za morebitne pripombe. Določanje zaporedja odličnjakov za pse je trajalo po 45 minut, za psice preko ure. Psov je bilo 12 odlično ocenjenih, psic le 6. Merjenje je odpadlo, pomanjkljivost zobovja niso ugotavljali. Pes, ki je prebolel pasjo kugo (vidno na zobovju), je bil od nadaljnje vzreje izključen. Po velikosti so ocenjevali tri tipe: lahkega, srednjega, težkega. Težkega malodane ni bilo. Za poljsko delo je prišel vsak pes na vrsto le za 15 do 20 minut. Vsak pa je prišel tudi večkrat na divjad. Glavna pozornost je bila osredotočena na uporabo nosu. Pri iskanju so upoštevali voljo in spretnost psa, da je čimprej s trdno stoji nakazal divjad. Če je stoji pes divjad sam spodil, je bila ocena za stoji nižana. Če je pes dvakrat zaporedno pred zajem odvedal v poslušnosti, ga je sodnik od nadaljnega tekmovanja lahko izključil. Po opravljenem poljskem delu se je komisija dogovorila glede ocen. Nato je vodja skupine pojasnil delo psa, to sporočil koroni in vodniku ter tega vprašal, če ima kako pripombo. Za vodno delo ob jezeru Traun je bil približno 50 metrov širok pas trstja. Za vsakega psa je bila v trstiko spuščena divja raca, ki jo je moral pes zasledovati in pritiskati na odprto vodo. Tam jo je v čolnu čakajoči lovec ustrelil, pes pa jo je moral prinesiti in oddati vodniku. Pri tej zahtevni disciplini je bilo največ spodrsrljajev. Posebej je bila pohvaljena vztrajnost ptičarja, ki je polno uro zasledoval racaka, ki se je psu izmikal s potapljanjem. Poslušnost in obnašanje pred divjadjo sta bili oce-

Dr. Byhain pripinja spominsko značko kinol. sodniku Ivanu Cafu. Zadaž kinol. sodnik Pavel Cvenkel in znani vodnik Peter Pečnik

njevani med poljskim in vodnim delom. Vsak sodnik je vodil svojo preglednico. Končno zaporedje (vrstni red) so skupaj določili vodje skupin. Prvo oceno je prejelo 32 psov in od teh 17 odlično v vseh predmetih. Med temi so bile le 3 psice in med njimi tudi psica našega vodnika Petra Pečnika. Drugi dan je naš vodnik Vlado Pfeifer vodil psico, ki se je na polju odlično odrezala, ni pa izpolnila pogojev v vodnem delu in se zato ni plasirala. Drugo oceno so prisodili 17 psom, tretjo pa petim; 21 psov ni ustrezalo pogojem. Predsednik zveze dr. Byhain je med pogovorom omenil, da bi bilo zaželeno, da bi se pravilnik matične dežele te pasme uporabljal v vseh deželah, kjer se ta pasma uporablja na lovu. Sedaj je razlika med veljavnim nemškimi pravilnikom in našim, ki smo ga prevzeli od Avstrijcev. Nemški pravilnik nima predmeta »delo na sledu zdravega zajca«, kar je dr. Byhain utemeljeval z napredkom te pasme v teku 50 let. Uporabnost sedanjega ptičarja se kaže v njegovi poslušnosti in povezanosti z vodnikom. O tej spremembi ter o višini, zobovju, barvi, dlaki, starosti in o izbiri plemenskih psov za paritev itd. bo treba razpravljati na strokovnem posvetu naših forumov.

Tretja zelo važna zasnova je ostrost. V ta namen pripravljajo posebne izbirne tekme za priporočljive plemenske pse.

Glede povezanosti psa z vodnikom je vodja sodniške skupine posebej omenil psico našega vodnika Pečnika. Prireditvenemu odboru je bilo izročeno lepo število daril. Posebno pozornost so vzbudila darila Lovske zadruge »Lovec« iz Ljubljane.

Ivan Caf
kinol. sodnik

Plenum društva ljubiteljev ptičarjev, 6. decembra 1969, v Lovskem domu v Ljubljani

Kljub slabemu vremenu so se ga udeležili kinologi iz Maribora, Kranja, Lesc, Kočevja, Kopra in Ljubljane.

Predsednik Vladimir Pleničar je po pozdravu in počastitvi umrlih članov v preteklem letu (Jože Jurečič iz Krškega, Milan Hafner iz Ljubljane) poročal o delu društvenega odbora od aprila 1968. leta. Med drugim je omenil Rodovno knjigo ptičarjev in šarivcev. Poudaril je pomen udeležbe na mednarodni tekmi kratkodlakih ptičarjev

v Welsu v Avstriji. Uspelo nam je že peto leto izdati Kinološko-lovski koledar. Društvo je sodelovalo na debatnih večerih, ki jih je prirejal Klub za vzrejo športnih in službenih psov. Sodelujemo s kinologi Italije, Avstrije, Nemčije, Švice, Holandije in Francije. Za zasluge na kinološkem polju je izročil zlato društveno plaketo Lovski zvezi Gorenjske, k osemdesetletnici pa Lenartu Zupanu, dolgoletnemu odborniku društva, k šestdesetletnici pa vzreditelju in vodniku Rudolfu Berniku.

Po pravilniku o podelitvi znaka »Vodnik« so prejeli: zlati znak Aleksander Bednaršek iz Krškega, srebrni znak Stanko Lukman iz Starš pri Mariboru, Mirko Fluher iz Slivnice pri Mariboru in Peter Pečnik iz Ljubljane. Zadnji je prejel za zasluge tudi zlati znak Kinološke zveze Slovenije. Sledila so poročila tajnika, blagajnika, gospodarja in strokovnega poročevalca, ki ga objavljamo, poročilo nadzornega odbora in pozdravi zastopnikov pasemskih organizacij. Razvnela se je živahna razprava. Sprejeto je bilo priporočilo Kinološki zvezi Slovenije, naj čimprej skliče zbor sodnikov, ki naj obravnava spremembe pravilnika o tekmah, standardih, sodniških pripravnikih in o kinoloških poročevalcih področnih lovskih zvez.

V. P.

Poročilo strokovnega poročevalca DLP na plenumu 6. 12. 1969

Strokovno poročilo zajema čas od zadnjega občnega zbora, to je od 26. 4. 1968 do danes. V tem obdobju je bilo vpisanih v register mladih:

nemški kdl. ptičarji	504
nemški ostrodlaki	131
angleški setri	20
angleški poentri	52
epagneul bretoni	132
špringer španjeli	59
koker španjeli	147
nemški prepeličarji	39

skupaj psov 1085

V jugoslovansko rodovno knjigo, ki jo za Slovenijo vodi Kinološka zveza Slovenije, je bilo vpisanih:

nemški kdl. ptičarji	225
nemški ostrodlaki	16
koker španjeli	34
špringer španjeli	28
poentri	19
angleški setri	4
epagneul bretoni	55
prepeličarji	28

skupaj psov 409

Številke nam pokažejo, da je še vedno veliko psov, ki jih lastniki ne privedejo na pregledne ter zato niso vpisani v jugoslovansko rodovno knjigo.

Pregledov je bilo v tem obdobju 28, preizkušenj ptičarjev in šarivcev 32. Poleg tega sta bili še dve preizkušnji za delo po krvnem sledu, ena na Sorškem po-

Predsednik DLP Vladimir Pleničar izroča zlati znak »Vodnik« Aleksandru Bednaršku iz Krškega

Foto A. Koprivnikar: Žrebanje nagrad »Lovčeve« križanke na lovsko-kinološkem plesu

Rešitev novoletne križanke in žrebanje nagrad

Uredništvo je prejelo skupno 1126 rešenih križank, od tega pravilno 508, nepravilno 618.

Pravilna rešitev:

Vodoravno: 1. muflonja samica – ovca, 3. lesena past – pah, 4. nezaščiten ptica – šoja, 6. trofeja izvenevropske divjadi – eksota, 7. ima lovopust od vštev. 1. I. do vštev. 31. 8. – srna, 9. čas parjenja jelenjadi – ruk, 10. udomačena južnoameriška tovorna žival – lama, 11. prvo človekovo strelno orožje – lok, 13. past dvigalka brez nje ni učinkovita – vaba, 14. srnjak v drugem letu starosti – lanščak, 16. srnjak, jelen z rogovoma brez odrastkov – šilar, 18. košutin mladič – tele, 19. pozimi na srnjačjem, spomladi na jelenjem rogovju – mah, 20. del loka – locen, 21. posmehljivi izraz za lovsko puško – pihalnik, 23. ime psa – Črt.

Navpično: 1. ograjen prostor za gojitev divjadi – obora, 2. zaščiten ptica vranjega rodu – kavka, 4. kovinska vez, ki spaja puškini cevi – šibika, 5. zaščiten nočna ptica – sova, 6. dobi jo lovčev sin, če se ne nauči – enka, 7. nezaščiten ptica – sraka, 8. se prileže po lovu v čaju – rum, 10. priimek (dejansko prvega) predsednika SLD – Lovrenčič, 12. medvedova noga – šapa (tudi taca), 15. vrsta sove – čuk, 17. oče – ate, 22. pes, ki se pri nas ne uporablja za lov – hrt.

Največ napak je bilo pri »srnjaku, jelenju z rogovoma brez odrastkov«. Čeprav v vseh naših lovskih učbenikih piše, da je to šilar, jih je veliko napisalo – vilar, ki je dejansko srnjak, jelen z dvema paroškoma na vsakem rogu. Za »šilarjem« je delal največ preglavic »del loka«. V Slovenskem pravopisu, stran 409, je jasno napisano, da je – »locen« usločena palica (pri loku), torej del loka. Tretja največja zapreka je bila »trofeja izvenevropske divjadi«. Ter-

min »eksota« je bil uveden na mednarodni lovski razstavi na Dunaju 1. 1910.

Žrebanje za nagrade je bilo 28. II. 1970 na lovsko-kinološkem plesu v hotelu »Slon« v Ljubljani. Žrebanje je vodil urednik F. Cvenkel, križanke je vlekla iz nahrbtnika Majda Bregant, člani komisije pa so bili: Feri Poredoš iz LZ Prekmurje, Tone Bavec iz LZ Notranjske, Boris Surbek iz ZLD Ljubljana.

Izžrebani so bili naslednji: 1. Vili Stopinšek, Mišji dol 22, Jurklošter – odstrel divjega prašiča v goj. lovišču LZS – Zitna gora; 2. Stane Nosan, Goriča vas 16, p. Ribnica – odstrel gamsa v gojitvenem lovišču »Kozorog«, 3. Janko Horvat, Bled, Pod Stražo 11 – odstrel ruševca v goj. lovišču »Triglav«; 4. Ciril Pogačar, Ljubljana, Prijateljeva 19 – odstrel srnjaka v goj. lovišču »Rog« 5. Blaž Tavčar, Cerkno 43 – odstrel srnjaka v goj. lovišču »Pohorje«; 6. Rudi Mlinarič, Sevnica, Kolodvorska 3 – odstrel 10 fazanov v goj. lovišču »Fazan«, 7. Mirko Oražem, Ribnica, Trubarjeva 5 – nahrbtnik, usnjeni pas za naboje in termovko, darilo Slovenijašporta, Ljubljana; 8. Cilka Konečnik, Kočevje, Reška c. 25 – odstrel 5 fazanov v goj. lovišču LZS Ljubljanski vrh; 9. Peter Kauzar, Podkraj 82, Hrastnik – dve kolekciji nožev za gospodinjstvo, darilo Tehno-Uniona, Ljubljana; 10. Rudi Skoberne, Zagorje ob Savi, Ul. talcev 38 – bon v vrednosti 100,00 din za nabavo po želji v poslovalnicah Lovske zadruge; 11. Cirilj Mikelj, Kisovec št. 10, p. Zagorje – vezava dveh letnikov »Lovca« v tiskarni »Jože Moškrič«, Ljubljana; 12. Franc Perovšek, Sv. Gregor 4, p. Ortnik – zbirka 5 knjig, darilo tiskarne »Jože Moškrič«, Ljubljana.

Izžrebancem čestitamo oz. jim želimo dober pogled. Goj. loviščem in drugim, ki so prispevali nagrade, pa tudi po tej poti najlepša hvala.

Uredništvo »Lovca«

BROWNING bokarice

"Spécial Chasse"

1. Nabojišče 70 mm
2. Lahke cevi 70 cm iz posebnega jekla
3. Ozka šibika
4. Dva sprožilca ali en selektivni sprožilec
5. Tanko angleško kopito
6. Zoženi kopišček
7. Zaobljena oblika zaklepnega ohišja

Maksimalna teža: 3 kg

FABRIQUE NATIONALE D'ARMES DE GUERRE S.A.
HERSTAL (BELGIQUE)

Izvozna pisarna F. N.: COBETEX S. P. R. L., 60 RUE RAVENSTEIN, BRUXELLES 1 (Belgija)

Telefon 12.68.12 – Telex 21.658

Bančni račun 67524 Kredietbank, 7 rue d'Arenberg, Bruxelles 1

VSE INFORMACIJE TUDI V SLOVENSKEM JEZIKU!

Foto M. N.: V gori zopet poje divji petelin